

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
AGRONOMIYA VA BIOTEXNOLOGIYA
FAKULTETI
TUPROQSHUNOSLIK KAFEDRASI

2021/22

60710200-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)
bakalavriat dasturi uchun
QO'LLANMA

Hurmatli talabalar!

Buxoro davlat universitetining professor-o'qituvchilari va xodimlari 90 yillik tarixga ega ilm maskani talabasi bo'lganingiz bilan tabriklaydi. Sizga taqdim etilayotgan ushbu qo'llanmaning maqsadi siz qabul qilingan bakalavriat(magistratura) dasturining asosiy tafsilotlarini tushuntirishdir. Ushbu qo'llanmadagi ba'zi ma'lumotlar bir qarashda murakkab va qo'rqinchli bo'lib ko'rinishi mumkin, lekin siz Universitet va dastur haqida boshlang'ich bilimlarni egallaganingizdan keyin siz ushbu qo'llanmani juda foydali ekanligini tushunib yetasiz. Ushbu qo'llanma sizga dastur tuzilishi, baholash tartiblari, dasturga mas'ul shaxslar va boshqa muhim jihatlarini

tushunishga yordam beradi deb umid qilamiz. Ushbu qo'llanmaning nusxalarini universitet Axborot resurs markazidan topishingiz mumkin.

Tahsil olish jarayonidagi qiyinchiliklar sizning o'zingizdagi kuchli tomonlaringizni kashf qilish va ulardan foydalanish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi. Bu davr sizning xotirangizda iliq fikrlar bilan qoladi va bu yerda orttirgan ko'plab do'stlaringiz bir umr siz bilan qoladi deb umid qilaman.

Kursdagi tengdoshlaringiz turli xil bilimlarga, qobiliyatlarga, umid va intilishlarga ega ekanligini bilib olasiz. Umid qilamizki, siz dastur davomida kursdoshlaringiz bilan muloqot qilish orqali foydali hayotiy tajriba va bilimlarga ega bo'lasiz.

Ba'zilaringiz universitetni tugatgandan so'ng qiziqarli va yuqori maoshli ishga joylashishni maqsad qilgan bo'lsangiz, boshqalaringiz magistratura yoki tadqiqot darajasida o'qishni davom ettirishni xohlashingiz mumkin. Universitet sizga o'qish va shaxsiy rivojlanishingizda yordam berish uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi, ammo o'qish va o'rganish uchun asosiy mas'uliyat sizning o'zingizda qoladi.

Biz sizni doimiy ravishda sinovdan o'tkazadigan va barcha qobiliyatlaringizni kash qiladigan akademik muhitni yaratishga intilamiz. Ezgu maqsadlaringizga erishishingiz uchun barchamiz - siz, o'qituvchilar va Universitet o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yish juda muhimdir. Keling, maqsadimizga erishish va tahsil olish davringizni qiziqarli va qimmatli bilim va tajribaga boyitish uchun birgalikda harakat qilaylik.

O. X. Xamidov

Buxoro davlat universiteti rektori

MUNDARIJA

Umumiy ma'lumotlar

Universitet haqida	4
BuxDU dasturlari.....	7

Universitet xizmatlari

Talabalar turar joyi	10
Talabalarga xizmat ko'rsatish markazi	11
Axborot resurs markazi	12
Korrupsiyaga qarshi kurash	12
Yoshlar ittifoqi	12
BuxDU xalqaro markazlari.....	13
Sport	13

O'quv yili jarayoni

Oquv jarayoni tashkiliy tuzilmasi	14
UNIWORK tizimidan ro'yxatdan o'tish tartibi	16
HEMIS tizimidan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar	16

Dastur tafsifi va fan platformalari

Dastur haqida	17
Fan platformalari	18

UNIVERSITET HAQIDA

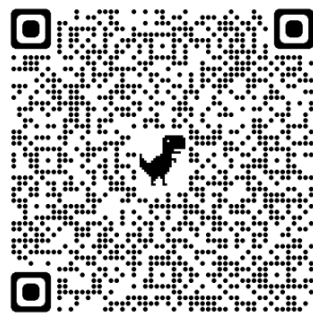
1922-yilda Buxoro Xalq Jumhuriyati qarori bilan Buxoro va Chorjo‘yda xalq maorifi instituti ochildi. Bu – zamonaviy oliy o‘quv yurti tashkil etish yo‘lidagi dastlabki harakat edi. F.Xo‘jayev va A.Fitrat shu institut negizida dorilfunun tashkil etish g‘oyasi bilan chiqdilar, ammo BXJning tugatilishi bilan bu g‘oya amalga oshmay qoldi. 1930-yilga kelib esa Buxoro pedagogika instituti ochildi. Dastlab uning kimyo-biologiya va tarix-ijtimoiyot singari ikki bo‘limida 45 talaba tahsil olgan. Institutning oyoqqa turishida A.Fitrat, Miyonbuzruk Solihov, Muso Saidjonov, B.Cho‘ponzoda, I.Kojin, F.Trudakov, P.Korolenko, N.Merkulovich, V.Abdullayev, G.Yusupov kabi olimlarning xizmatlari katta bo‘ldi. Ikkinchi jahon urushi yillarida bir qator o‘qituvchilar va 47 talaba ko‘ngillilar qatorida urushga ketdi. Bu murakkab davrda talabalarni o‘qishga ko‘proq jalb etish maqsadida Qarshi, G‘ijduvon va Shofirkonda filiallar ochildi. Hozirgi paytda mustaqil O‘zbekistonning yetakchi oliy o‘quv yurtlari darajasiga ko‘tarilgan Xorazm, Qarshi va Termiz davlat universitetlari ilk bor filial sifatida BuxDPI tarkibida ish boshlagan edi.

Institut 1992-yilda universitetga aylantirildi. O‘zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti I.A.Karimovning 1992-yil 28-fevraldagi Farmoniga asosan Buxoro pedagogika institutiga Universitet maqomi berilgach, imkoniyatlar yanada kengaydi.

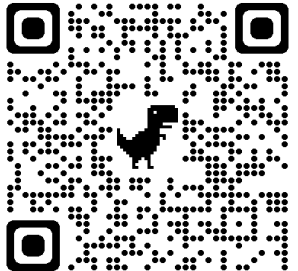
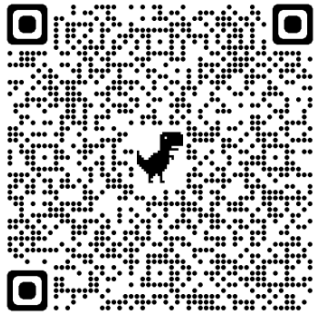
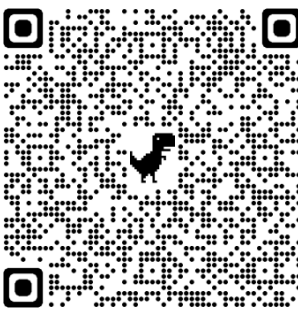
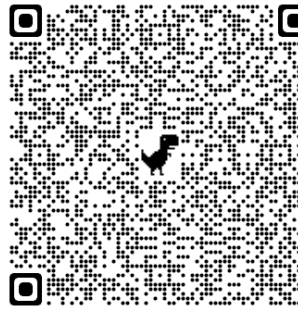
Ayni damda BuxDU respublika OTMlari orasida talabalar soni bo‘yicha 24336 nafar talaba bilan birinchi o‘rini egallab turibdi.

2021-yil 1-yavardan boshlab BuxDUga moliyaviy mustaqillik berildi.

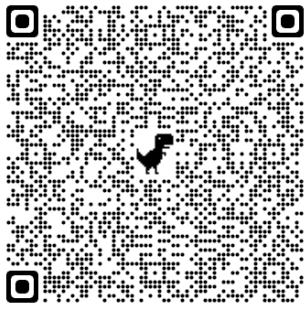
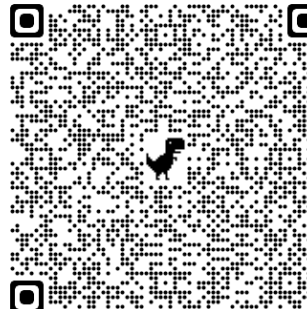
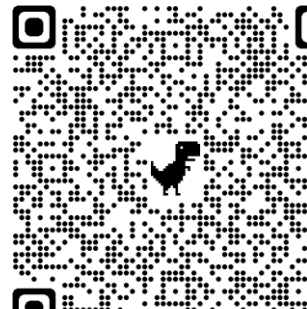

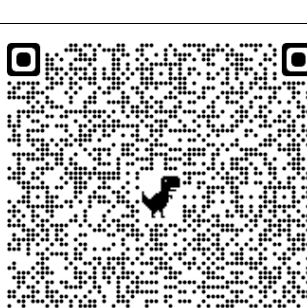
Buxoro davlat universiteti tarkibidagi mavjud fakultetlar va institut joylashuvi:

	Fakultet/ Institut nomi	Joylashgan o‘rni	Xaritada joylashuvi (QR kodni skanerlang)
1	Fizika-matematika fakulteti	Fayzullo Xo‘jayev kampusi Bosh bino (Buxoro, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy)	
2	Axborot texnologiyalari fakulteti	Fayzullo Xo‘jayev kampusi Bosh bino (Buxoro, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy)	

3	Tabiiy fanlar fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Ikkinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
4	Filologiya fakulteti	Buxoro davlat universitetining Filologiya fakulteti o'quv binosi (200122, Buxoro sh. Alpomish ko'chasi, 1-uy)	
5	Xorijiy tillar fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Uchinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
6	Tarix va madaniy meros fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Uchinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
7	Pedagogika fakulteti	Buxoro davlat universitetining Pedagogika fakulteti binosi	

8	Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti	Buxoro davlat universitetining Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti o'quv binosi	
9	Jismoniy madaniyat fakulteti	Buxoro davlat universitetining Jismoniy madaniyat fakulteti o'quv binosi	
10	Iqtisodiyot va turizm fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Ikkinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
11	Chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti	Buxoro davlat universitetining Chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti o'quv binosi	
12	San'atshunoslik fakulteti	Buxoro davlat universitetining San'atshunoslik fakulteti o'quv binosi	

13	Agronomiya va biotexnologiya fakulteti	Buxoro davlat universitetining Agronomiya va biotexnologiya fakulteti o'quv binosi	
14	Pedagogika instituti	Buxoro davlat universitetining pedagogika instituti binosi	

Universitet kontakt ma'lumotlari

Tel: (+998) 65 221-29-14

Faks: 8(365) 221-27-07

Rasmiy sayt: <https://buxdu.uz>

E-mail: buxdu_rektor@buxdu.uz

Joylashuvi:

200117, Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

BUXDU TA'LIM DASTURLARI

Ayni paytda universitetda 13 ta fakultet, 38 ta kafedra va maxsus sirtqi bo'limi hamda malaka oshirish markazi faoliyat ko'rsatmoqda. Universitetda 57 ta'lim yo'nalishi bo'yicha kunduzgi bakalavriat, 12 ta'lim yo'nalishi bo'yicha sirtqi bakalavriat, 11 ta'lim yo'nalishi bo'yicha kechki bakalavriat, 28 mutaxassislik bo'yicha magistratura dasturlari mavjud.

Kunduzgi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili

60230102 Filologiya va tillarni o'qitish: rus tili

60230112 Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili

60230113 Filologiya va tillarni o'qitish: nemis tili

60230114 Filologiya va tillarni o'qitish: fransuz tili

60230201 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: ingliz tili

60230202 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: nemis tili

60230203 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: fransuz tili

60220300 Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha)

60220300 Tarix (islom tarixi va manbashunosligi)

60220400 Arxeologiya

60540100 Matematika

60540200 Amaliy matematika

- 60510100 Biologiya (turlari bo'yicha)
60530900 Fizika
60531000 Mexanika va matematik modellashtirish
60530100 Kimyo (turlari bo'yicha)
60530400 Geografiya
60211400 Vokal san'ati: an'anaviy xonandalik
60211500 Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)
60210500 Rangtasvir: dastgohli
60210800 Amaliy san'at: badiiy kulolchilik
60212000 Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish
60310900 Psixologiya (amaliy psixologiya)
60310900 Psixologiya (sport psixologiyasi)
60310900 Psixologiya (oilalar psixologiyasi)
60320100 Jurnalistika: bosma axborot vositalari jurnalistikasi
60320200 Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60411300 Biznesni boshqarish (tarmoqlar bo'yicha)
60410800 Statistika (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60411700 Logistika (agrologistika)
60412400 Agrobiznes va investision faoliyat
60710200 Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)
60610100 Komp'yuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari (yo'nalishlar bo'yicha)
60610200 Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
- 60710400 Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60810700 Agrokimyo va agrotuproqshunoslik
60811000 O'simliklarni himoya qilish (ekin turlari bo'yicha)
60811300 Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha)
60811800 Mevachilik va uzumchilik
60811900 Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik
60812000 Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish
60920100 Ijtimoiy ish (oilalar va bolalar bilan ishlash)
60920100 Ijtimoiy ish (fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish organlari)
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010300 Sport faoliyati: kurash
61010302 Sport faoliyati: boks
61010303 Sport faoliyati: voleybol
61010313 Sport faoliyati: futbol
61010316 Sport faoliyati: erkin kurash
61010501 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: ingliz tili
61010502 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: nemis tili
61010503 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: fransuz tili
60610600 Dasturiy injiniring

Sirtqi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

- 60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili
60540100 Matematika
60510100 Biologiya (turlari bo'yicha)
60530400 Geografiya
60310900 Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
- 60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60920100 Ijtimoiy ish (fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish organlari)
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010313 Sport faoliyati: futbol

Kechki bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili
60540200 Amaliy matematika
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60411300 Biznesni boshqarish (tarmoqlar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60610600 Dasturiy injiniring
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010316 Sport faoliyati: erkin kurash
61010303 Sport faoliyati: voleybol

Magistratura ta'lim yo'nalishlari

70260502 Adabiyotshunoslik: o'zbek adabiyoti
70260502 Adabiyotshunoslik: ingliz adabiyoti
70230502 Adabiyotshunoslik: rus adabiyoti
70230101 Lingvistika: o'zbek tili
70230101 Lingvistika: ingliz tili
70230101 Lingvistika: fransuz tili
70230101 Lingvistika: rus tili
70230201 Qiyosiy tilshunoslik, lingvistik tarjimashunoslik (ingliz tili)
70220301 Tarix (yo'nalishlar va faoliyat turi bo'yicha)
70220303 Tarixshunoslik, manbashunoslik va tarixiy tadqiqot usullari (mamlakatlar bo'yicha)
70220401 Arxeologiya
70230301 Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik (tillar bo'yicha)
70230501 Etnografiya, etnologiya va antropologiya
70540101 Matematika (yo'nalishlar bo'yicha)
70540201 Amaliy matematika (sohalar bo'yicha)

70510101 Biologiya (fan yo'nalishi bo'yicha)
70530901 Fizika (yo'nalishlar bo'yicha)
70530904 Qayta tiklanuvchi energiya manbalari va barqaror atrof-muhit fizikasi
70530905 Yarim o'tkazgichlar fizikasi
70530101 Kimyo (fan yo'nalishi bo'yicha)
70530402 Geografiya (o'rganish ob'ekti bo'yicha)
70530701 Tuproqshunoslik (tadqiqot turi bo'yicha)
70310901 Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)
70310102 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
70610101 Komp'yuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari (yo'nalishlar bo'yicha)
70610204 Axborot tizimlari (tarmoqlar bo'yicha)
71010401 Turizm (faoliyat turlari bo'yicha)
71010401 Turizm (ziyorat turizmi)

UNIVERSITET XIZMATLARI

Buxoro davlat universitetida talabalar o'zlarini qiynaydigan muammolariga oson yechim topishi, fan yuzasidan berilgan topshiriqlarni chuqur o'zlashtirishi, darsdan tashqari vaqtlarini qiziqarli va samarali tashkil qilishlari, ishtimoiy jihatdan faol bo'lishlari, sog'lom va malakali kadrlar bo'lib yetishishlarini ta'minlash maqsadida bir qator bo'lim va markazlari faoliyati yo'lga qo'yilgan:

- Talabalarga xizmat ko'rsatish markazi;
- Axborot resurs markazi;
- Universitet markazlari;
- Yoshlar ittifoqi;
- Universitet matbuot xizmati;
- Sport inshootlari;
- Korrupsiyaga qarshi kurash.

TALABALAR TURAR JOYI

Buxoro Davlat universitetida 7 ta talabalar turar joyi binolari mavjud bo'lib, ularda jami 2048 ta o'rin talabalar yashashi uchun mo'ljallangan. 1-6- binolar sig'imi 275 o'rindan bo'lib, jami 1650 o'rindan, 7-bino sig'imi 398 o'rindan iborat. Nogiron talabalar uchun alohida har bir binoda 3 o'rinli xona ajratilgan.

TTJ binolarida jami 64 ta oshxonada mavjud bo'lib, 128 dona elektr plita va har bir oshxonada 1 donadan jami 64 dona muzlatgich o'rnatilgan. 8 ta kir yuvish xonasida 13 dona zamonaviy kir yuvish mashinalari o'rnatilgan. 12 ta dazmollash xonasida 72 dona dazmol mavjud. Binolarning har bir qavatida hojatxona va yuvinish xonasi (dush) tashkil etilgan va faoliyat olib bormoqda.

Talabalar turar joyi foyesida 10 ta zamonaviy kompyuter qo'yilgan va internet tarmog'iga ulangan. Binolarning har bir qavatida bittadan hamda fayelarda jami 30 ta televizor qo'yilgan. TTJ binolarining har bir qavatida ma'naviyat xonalari tashkil etilgan.

Qulayliklar:

- Kompyuter xonalari;
- Dars xonalari;
- Internet;
- Umumiy oshxonada;
- Umumiy yuvinish xonasi;
- Umumiy hojatxona;
- Dam olish xonasi.

Talabalar turar joyiga onlayn ariza berish:

<http://uniwork.buxdu.uz/yotoqxona.asp>

Joylashuvi: Bosh bino 1-qavat 124 xona

Ish vaqti: 8:30 dan 16:30 gacha

Ish kunlari: Dushanbadan shanbagacha

Ko'rsatiladigan asosiy xizmatlar:

- O'qish to'g'risida ma'lumotnoma olish;
- Diplom (duplikat) olish;
- To'lov shartnomasini olish;
- Harbiy bo'limdan ma'lumotnoma olish;
- Transkript olish;
- O'qishni ko'chirish haqida ma'lumotnoma olish;
- Akademik ta'til haqida ma'lumot olish;
- Talabalar safidan chetlashtirish ma'lumot olish;
- O'qishni tiklash haqida ma'lumot olish;
- Shaxsiy ma'lumotlarni o'zgartirish haqida so'rov jo'natish;
- Karyera markazi haqida ma'lumot olish;
- Ichki tartib qoidalar haqida ma'lumot olish;
- Universitetdagi mavjud kurs va markazlar haqida ma'lumot olish;
- Talabalar turar joyi haqida ma'lumot olish;
- UNIWORK platformasidan ro'yxatdan o'tish bo'yicha ma'lumot olish;
- Shikoyat va takliflar jo'natish;
- Fakultetlar haqida ma'lumot olish;
- Ta'lim yo'nalishlari haqida ma'lumot olish;
- Guruhdan guruhga o'tish bo'yicha ma'lumot olish;
- Talabalar almashinuvi haqida ma'lumot olish;
- O'quv shartnomasi (learning agreement) olish;
- "Credit recognition" olish;
- Fanlarga registratsiya qilish;
- Imtihonlarga appelyatsiya berish;
- Imtihonlarga sababli kirmaganlik to'g'risida ma'lumot jo'natish;
- Talabalaik guvohnomalarini olish;
- Yillik akademik calendar haqida ma'lumot olish;
- Darslar jadvali haqida ma'lumot olish;
- Yakuniy imtihonlar jadvali haqida ma'lumotlar olish;
- Baholash natijalari haqida ma'lumot olish (imtihon, kursishi natijalari va jarayonlari haqida);
- Stipendiyalar haqida ma'lumot olish;
- Ilmiy konferensiyalar haqida ma'lumot olish;
- Sertifikatlar olish;
- Akademik grantlar haqida ma'lumot olish;

Telefon: +99865-221-26-37

E-mail: buxduregister@buxdu.uz

buxduregister@gmail.com

AXBOROT RESURS MARKAZI

Joylashuvi: BuxDU asosiy kampus,

Ish vaqti: 8:30 dan 16:30 gacha

Ish kunlari: Dushanbadan shanbagacha

Ko'rsatiladigan asosiy xizmatlar:

- Kutubxona fondidagi kitoblarni talabalarga va o'qituvchilarga mutola qilsih uchun berish;
- Elektron kutubxona fondni yangilab borish;
- Talabalarga ta'limga tegishli kompyuter va internet xizmatlaridan foydalanishiga imkoniyat yaratib berish;
- Badiiy kechalar tashkil etish.

Buxoro davlat universitetining elektron kutubxonasi: <http://elib.buxdu.uz>

Telefon: +99865-221-29-14

E-mail: h.l.salixova@buxdu.uz

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH "KOMPLAENS-NAZORAT" TIZIMINI BOSHQARISH BO'LIMI

Buxoro davlat universitetining Korruptsiyaga qarshi kurashish "komplaens-nazorat" tizimini boshqarish bo'limi o'quv yili mobaynida, dars jarayonlarida, nazorat imtihonlarida yoki bitiruv malakaviy ishlarida pedagog-xodimlar va talabalar orasida ta'magirlik, poraxo'rlik va moddiy manfaatdorlik kabi holatlarning yuz berishini oldini olish asosiy vazifasi hisoblanadi. Yuqoridagiholatlarning birortasiga duch kelsangiz bo'limga murojaat qiling!

Telefon: +998883060666

E-mail: buxdu_korrupsiyagaqarshikurash@mail.ru

Telegram: @anti_corbot

t.me/BuxDu_KorrupsiyagaQarshiKurash

BUXDU YOSHLAR ITTIFOQI

Buxoro davlat universiteti Yoshlar ittifoqi quyidagi vazifalarni bajaradi:

Iqtidorli, faol, intiluvchan talabalarni har taraflama qo'llab-quvvatlash va ularning istedodlarini ro'yobga chiqarish

Talabalarining darsdan bo'sh vaqtlarini samarali tashkil etishda ko'maklashish, to'garaklar tashkil etish.

BUXDU XALQARO MARKAZLARI

JICA markazi: Yaponiyaning JICA xalqaro markazi bilan hamkorlikdagi yapon tili va madaniyatini o'rgatuvchi markaz.

Joylashgan o'rni: Buxoro davlat universiteti, Bosh bino 3-qavat

KOICA markazi: Koreyaning KOICA xalqaro markazi bilan hamkorlikdagi koreys tili va madaniyatini o'rgatuvchi markaz.

Joylashgan o'rni: Buxoro davlat universiteti, Bosh bino 3-qavat 323-xona

SPORT

Universitet talabalarining sport bilan shug'ullanib jismonan sog'lom bo'lishi uchun universitet hududida bir qator qulayliklar yaratilgan. Gimnastika va badiiy gimnastikaga ixtisoslashtirilgan 24x12 metrli, sport o'yinlari (mini futbol, voleybol, qo'l to'pi, basketbol) sport turlariga ixtisoslashtirilgan 36x18 metrli, yakkakurash turlariga ixtisoslashgan 45x25 metrli kurash zali, 24x12 metrli boks sport zallari mavjud. Talabalar ta'lim olishida usti yopiq sport inshootlaridan tashqari 2 ta 40x20 metrli kichik, 1 ta 110x90 metrli katta futbol maydoni, 400 metrli yangi atletika yo'lasi, uzunlikka sakrash, yado, granata uloqtirish sektorlari, 1 ta voleybol, 2 ta basketbol va katta tennis maydonlari talabalarimizga ta'lim yo'nalishi bo'yicha bilimlarini boyitishga xizmat qilmoqda.

O'QUV JARAYONINING TASHKILY TUZILMASI

Buxoro davlat universitetida bakalavr ta'lim dasturlari 3 yil yoki 4 yil, magistratura dasturlari 2 yilni tashkil etadi. Buxoro davlat universiteti 2019/2020 o'quv yilidan boshlab kredit-modul tizimida o'qishni tashkil qilib kelmoqda. O'quv jarayonida turli xil xato va kamchiliklarni oldini olish maqsadida talabalardan kredit-modul tizimi to'g'risida bir qator ma'lumotlar bilan tanishib chiqishlari shart.

Kredit-modul tizimida 1 kredit o'rtacha 25 — 30 akademik soatlik o'quv yuklamasiga teng. Ya'ni talaba muayyan fandan tegishli kreditlarni to'plashi uchun ma'lum miqdordagi o'quv yuklamasini o'zlashtirishi zarur. O'quv yuklamasi bakalavriatda — 40 — 50% auditoriya soati, 50 — 60% mustaqil ish soatiga, magistraturada — 30% — 40% auditoriya soati, 60-70% mustaqil ish soatiga (malakaviy amaliyot va bitiruv malakaviy ishlari bundan mustasno) bo'linadi.

Bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarida talaba odatda bir semestrda 30 kredit, bir o'quv yilida 60 kredit to'plashi belgilanadi. Semestr davomida talaba tomonidan o'zlashtirilishi lozim bo'lgan kreditlar hajmi o'quv rejasida ko'rsatilgan majburiy va tanlov fanlarini o'z ichiga oladi. Talaba o'zining shaxsiy ta'lim trayektoriyasini shakllantirishda har bir semestr uchun 30 kredit hajmidagi fanlarni o'zlashtirishni nazarda tutishi, ular tarkibida namunaviy o'quv rejasidagi majburiy fanlar bo'lishi shart.

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi. Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha qoniqsiz baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

O'quv yili davomiyligi 36 haftagacha bo'lib, shundan 30 haftasi akademik davrga, 2 haftasi fanlarni tanlash uchun ro'yxatdan o'tishga, 4 haftasi attestatsiyalarga ajratiladi.

Ta'lim oluvchini kursdan kursga o'tkazish uning GPA qiymatini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. BuxDUda talabalarni kursdan kursga o'tkazishda GPA ko'rsatkichini 2.8 etib belgilangan. GPA o'tish ballini to'play olmagan talaba qayta o'qish uchun tegishli kursda qoldiriladi. Semestr va o'quv yili yakuni natijalari bo'yicha akademik qarzdorligi bor ta'lim oluvchilar o'qishdan chetlashtirilmaydi. Kursdan kursga qolgan talabalar faqat qarzdor bo'lgan fanlarni o'zlashtirib ularga mos ravishda shartnoma mablag'larini to'laydi. Shartnoma asosida bir kursda qayta o'qish soni chegaralanmaydi. Jami ta'lim olish muddati bakalavriat uchun 1 kursga o'qishga qabul qilinganidan so'ng 8 yilgacha, magistratura uchun 1 kursga o'qishga qabul qilinganidan so'ng 4 yilgacha deb belgilangan.

Asosiy tushunchalar izohi:

GPA (Grade Point Average) — ta'lim oluvchining dastur bo'yicha o'zlashtirgan ballari o'rtacha qiymati.

akademik mobillik — oliy ta'lim muassasasi talabalarining muayyan vaqt mobaynida respublika hududidagi yoki chet eldagi boshqa bir oliy ta'lim muassasasiga o'qish maqsadida borishi;

mobillik dasturi — ikki yoki undan ortiq oliy ta'lim muassasasi o'rtasida o'zaro ta'lim to'g'risidagi kelishuv asosida tashkil etilgan akademik mobillik dasturi;

kredit — ta'lim olish natijalariga ko'ra talaba tomonidan muayyan fan bo'yicha o'zlashtirilgan o'quv yuklamasining o'lchov birligi. Kreditlar qoidaga muvofiq butun, kasr sonlarda ifodalanishi mumkin;

oliy ta'lim muassasasi — belgilangan miqdordagi kreditlarni tan olishni hisobga olgan holda ta'lim va malaka to'g'risidagi hujjat beruvchi muassasa;

kreditlarni berish — malaka yoki uning alohida qismlariga qo'yilgan talablarga muvofiq erishilgan ta'lim olish natijalariga ko'ra talaba yoki boshqa ta'lim oluvchilarga kreditlarni rasmiy taqdim etish jarayoni;

kreditlarni ko‘chirish — talabalarning akademik mobilligini ta‘minlash maqsadida bir oliy ta‘lim muassasasi ta‘lim dasturi bo‘yicha olingan kreditlarni boshqa oliy ta‘lim muassasasiga ko‘chirish va tan olish;

kredit to‘plash — ta‘lim elementlarini o‘zlashtirish va boshqa yutuqlarga erishish natijasida taqdim etiladigan kredit birliklarini to‘plash;

talabaning shaxsiy ta‘lim trayektoriyasi — talaba tomonidan tanlangan hamda unga ketma-ketlikda bilimlar to‘plash va xohlagan kompetensiyalar yig‘indisiga ega bo‘lish imkoniyatini beradigan yo‘nalish (marshrut). Ta‘lim trayektoriyasi institutsional hujjatlar va yo‘riqnomalar yordamida tuzilishi hamda turli ta‘lim trayektoriyalari natijada bir xil malaka olishga olib kelishi mumkin;

ta‘lim dasturi — bakalavriat ta‘lim yo‘nalishi yoki magistratura mutaxassisligi bo‘yicha o‘quv jarayonini amalga oshirishga mo‘ljallangan ta‘limning asosiy xususiyatlari (hajmi, mazmuni, rejalashtirilgan natijalar), tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlar, fan dasturlariga quyilgan umumiy talablar, shuningdek, ta‘limni tashkil etish va amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan axborot-resurs va o‘quv-metodik ko‘rsatmalar majmui;

ta‘lim natijalari — talaba tomonidan o‘zlashtirilgan va baho bilan tasdiqlangan malaka darajasini aks ettiradigan, ta‘lim jarayonini muvaffaqiyatli tugallagach talaba o‘zlashtirgan ko‘nikmalar va ularni amalda bajarish qobiliyatining tavsifi;

o‘qish yuklamasi — talaba tomonidan o‘quv faoliyatining barcha turlari — ma‘ruza, amaliy mashg‘ulot, seminar, laboratoriya ishi, kurs loyihasi (ishi), amaliyot va mustaqil ishni amalga oshirish asosida kutilgan o‘quv natijalariga erishish uchun zarur bo‘lgan soatlar hajmi;

ro‘yxatga olish xizmati — ta‘lim jarayonini boshqarish axborot tizimlari va dasturiy mahsulotlardan foydalanib professor-o‘qituvchilar, xodimlar va talabalar bo‘yicha ta‘lim jarayoniga oid ma‘lumotlar bazasini shakllantirishni, shuningdek, talabalarning barcha o‘quv natijalarini ro‘yxatga olish, bilimni nazorat qilish hamda ularning akademik reytingini hisoblashning barcha turlarini tashkil etishni nazarda tutuvchi xizmatlar;

ta‘lim elementlari — ta‘lim dasturining bir qismi bo‘lib, ta‘lim olish natijalariga erishish va ta‘lim dasturida ko‘rsatilgan bilimlarni o‘zlashtirishga ko‘maklashuvchi o‘qitish turi;

transkript — ta‘lim olishning tegishli davrida o‘zlashtirilgan kreditlar va baholarning harf va raqamlardagi ifodasi ko‘rsatib o‘tilgan fanlar ro‘yxatini o‘z ichiga olgan belgilangan shakldagi hujjat.

UNIWORK TIZIMI

UNIWORK tizimi Buxoro davlat universiteti xodimlari, talabalari, abituriyentlar va fuqarolarga universitet xizmatlarini onlayn tarzda amalga oshiruvchi platforma bo'lib unda talabalar shaxsiy hujjatlar jildi, talabaning shaxsiy ta'lim trayektoriyasini shakllantirish, to'lov kontraktidan qarzdorlikni aniqlash, dars jadvalini kuzatish, fanlardan test nazoratlarini topshirish va boshqa interaktiv xizmatlarni ko'rsatishga mo'ljallangan platforma hisoblanadi.

Platformaga o'tish linki: <http://uniwork.buxdu.uz/>

UNIWORK tizimidan ro'yxatdan o'tish uchun video qo'llanma:

<https://www.youtube.com/watch?v=WeA-54rPgOM>

HEMIS TIZIMI

HEMIS axborot tizimi oliy ta'lim muassasalarining asosiy faoliyatlarini avtomatlashtirish hisobiga ma'muriy xodimlar, professor-o'qituvchilar va talabalarga elektron ta'lim xizmatlarini taqdim etadi. Axborot tizimi oliy ta'lim muassasalari bilan Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi o'rtasida axborot ko'prigi vazifasini o'taydi hamda oliy ta'lim muassasalaridan olinadigan turli xil ma'lumotlar sonini keskin kamaytirish, ularning qog'oz shaklidan voz kechish va boshqaruv tizimini raqamlashtirishga xizmat qiladi.

Platformaga o'tish linki: <https://student.buxdu.uz/tg/dashboard/login>

HEMIS tizimidan foydalanish haqida video qo'llanma:

<https://www.youtube.com/watch?v=2CWjW9mWGUc>

**60710200-BIOTEXNOLOGIYA (TARMOQLAR BO'YICHA) BAKALAVRIAT
TA'LIM YO'NALISHINING UMUMIY TASNIFI**

Ta'lim shakllari: kundizgii

Ta'lim tillari: o'zbek

Dastur davomiyligi: 4 yil

Beriladigan daraja: bakalavr

Dastur nomi

Dastur Kod

Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)

60710200

60710200-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi ta'lim oluvchi bir semestrda 30 kredit, bir o'quv yilida 60 kredit to'plashi zarur. O'qish muddati 4 yil bo'lib, talaba dastur yakunlangungunga qadar 240 kredit to'lashi kerak. Talaba uchun bir ECTS kreditning soatlardagi miqdori 30 akademik soatni tashkil etib, talabani bir yillik o'quv yuklamasi 1800 akademik soatdan iborat bo'ladi. Shundan – 40% auditoriya soati, 60% mustaqil ta'lim soatiga bo'linadi. Semestr davomida talaba tomonidan o'zlashtirilishi lozim bo'lgan kreditlar hajmi fanlar katalogida ko'rsatilgan majburiy va tanlov fanlarini o'z ichiga oladi.

60710200-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi – Qishloq xo'jaligi ta'lim sohasiga oid yo'nalishi bo'lib, yer, suv, energetik va moddiy-texnika resurslaridan samarali foydalanishni oshirish maqsadida sabzavot, poliz va kartoshka maxsulotlarini mavsumda ishlab chiqarish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish; mahsulotlar hosildorligi va sifatini oshirish, kasbiy faoliyatida texnik vositalardan oqilona foydalanish usul va uslublari majmuasini o'z ichiga oladi. yo'nalish bo'yicha bakalvrial bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan keyin, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi. Bakalavriatning kasb ta'limi yo'nalishlari bundan mustasno.

60710200-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining kasbiy faoliyat turlari:

- tashkiliy-boshqaruv.
- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;
- axborot - tahliliy faoliyat;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- loyiha-texnologik faoliyat;
- texnologik-ishlab chiqarish.

60710200-Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha) ta'lim ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan belgilanadigan xizmat ko'rsatish sohaslarini qamrab oluvchi magistratura mutaxassisliklari bo'yicha belgilangan muddatlarda o'qishni davom ettirishlari mumkin.

FANLAR KATALOGI

Fan nomi:	O'simlikshunoslik
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O'SHMI1208
Yil:	2021-2022
Semestr:	2-3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Biotexnologiya (tarmoq turlari bo'yicha) bakalavr ta'lim yo'nalishlari talabalarining o'zlari tanlagan ta'lim yo'nalishi, o'simlikshunoslik fani hozirgi davrda, asosan dala ekinlarini tadqiq etish bilan shug'ullanadi va madaniy ekinlarni guruhlarga bo'lib, ularning botanic,biologic xususiyatlarini o'rganadi,ekinlar va navlardan mutassil mo'l hosil olishni ta'minlaydigan yangi texnologiyalarni ishlab chiqadi.O'simlikshunoslik agrokimyo, seleksiya, dehqonchilik, biokimyo,o'simliklar fiziologiyasi, tuproqshunoslik kabi bir qator fanlar bilan uzviy bog'langan.
FM2	O'simlikshunoslik fani qishloq xo'jaligining asosiy tarmog'i bo'lib madaniy o'simliklarning o'sish va rivojlanishi qonuniyatlarini o'rganadi. Ana shu qonuniyatlar asosida madaniy o'simliklardan yuqori va sifatli hosil olish imkoniyatini beradigan effektiv agrotexnikaviy tadbirlarni ishlab chiqadi. O'simlikshunoslik fanining vazifasi-asosiy qishloq xo'jalik ekinlarini tayonlashtirish ularni xalq xo'jaligidagi ahamiyati, biologik xususiyatlari, rivojlanishi va hosil to'plash qonuniyatlarini o'rganish, ekinlar hosildorligini oshiruvchi samarali metodlarni topishdan iborat.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Ishchi dasturni yaratish jarayonida yoshlar ta'lim tarbiyasining shakllantirilishida mavzularning mantiqiy ketma-ketligiga, milliy g'oya, fan, texnika, texnologiyaning eng so'nggi yutuqlariga, oliy ta'lim muassasasida tayyorlanadigan kadrlarni o'ziga xos xususiyatlariga, ham ish beruvchi korxonalarining taklif va tavsiyalariga, shuningdek respublikada joriy etilgan uzluksiz ta'lim turlari o'rtasidagi uzviylik va uzluksizlikni ta'minlashga, respublika iqtisodiyotining infratuzilmasi va uning istiqboldagi rivojlanish tendentsiyalari, tarixiy qadriyatlar, oddiydan murakkablikka, xususiydan umumiylikka o'tib borish tomoyillariga alohida e'tibor berildi.
2.	Ishchi dastur ta'lim oluvchilarning mustaqil bilim olish, izlanishi uchun imkoniyat yaratishga, o'qitish jarayonini zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari asosida tashkil etilishiga, mavzularning bir xil talqinida takrorlanmasligiga ahamiyat beriladi. Ishchi dastur ishlab chiqishda quydagi me'yoriy-huquqiy-uslubiy hujjatlar asos qilib olindi

Ta'lim texnologiyalari va metodlari:	
TN1	Ta'lim texnologiyalari va metodlari:
TN2	• ma'ruzalar;
TN3	• interfaol keys-stadilar;
TN4	• seminarlar (mantikiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
TN5	• guruxdarda ishlash;
TN6	• takdimotlarni kilish;
TN7	• individual loyixalar;
TN8	• jamoa bulib ishlash va ximoya kilish uchun loyihalar.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M1	O'simlikshunoslik fanining maqsadi va vazifalari, dala ekinlarining umumiy tavsifi va guruhi.
M2	Donli ekinlarning umumiy tavsifi. Kuzgi don ekinlari biologiyasi.
M3	Bahorgi don ekinlari biologiyasi va navlari tavsifi.
M4	Bug'doy biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M5	Arpa biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M6	Javdar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M7	Suli biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M8	Makkajo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M9	Jo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M10	Sholi biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M11	Donli-dukkakli ekinlarning umumiy tavsifi va biologiyasi.
M12	No'xat biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M13	Soya biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M14	Yem –xashak o'tlar tavsifi. Dukkakli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Beda biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M15	Tugunakmevali ekinlarning ahamiyati. Kartoshka – biologiyasiva yetishtirish texnologiyasi.
M16	O'simlikshunoslik fanining maqsadi va vazifalari, dala ekinlarining umumiy tavsifi va guruhi.
M17	Donli ekinlarning umumiy tavsifi. Kuzgi don ekinlari biologiyasi.
M18	Bahorgi don ekinlari biologiyasi va navlari tavsifi.
M19	Bug'doy biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M20	Arpa biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M21	Javdar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M22	Suli biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M23	Makkajo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M24	Jo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M25	Sholi biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M26	Donli-dukkakli ekinlarning umumiy tavsifi va biologiyasi.
M27	No'xat biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M28	Soya biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M29	Yem –xashak o'tlar tavsifi. Dukkakli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Beda biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.

M30	Tugunakmevali ekinlarning ahamiyati. Kartoshka – biologiyasiva yetishtirish texnologiyasi.			
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (AM)				
L1	Donli ekinlarning umumiy morfologiyasi.			
L2	Bug'doy- turlari morfologiyasi .			
L3	Arpaning morfologik xususiyatlari.			
L4	Javdar – asosiy turlari, morfologik xususiyatlari.			
L5	Suli- asosiy turlari, morfologik xususiyatlari.			
L6	Makkajo'xori kenja turlari vamorfologiyasi.			
L7	Jo'xori kenja turlari morfologiyasi.			
L8	Sholi- morfologik xususiyati.			
L9	Tariq asosiy turlari,morfologik xususiyatlari.			
L10	Marjumak sistematikasi va morfologiyasi.			
L11	Donli ekinlar ekish me'yorini hisoblash va o'simliklar ko'chat qalinligini aniqlash.			
L12	Don-dukkakli ekinlarning umumiy morfologik xususiyatlari.			
L13	No'xat- sistematikasi, morfologik belgilari.			
L14	Loviya – sistematikasi,morfologik belgilari.			
Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)				
MT1	FAR-fotosintetik aktiv radiatsiyani ekinlar tomonidan o'zlashtirishini hosilga bog'liqligi.			
MT2	Xo'jaligingizda rejalashtirilgan hosilga qarab o'g'itlar miqdorini aniqlang, o'g'itlarni o'g'itlash muddatiga qarab taqsimlang.			
MT3	O'simliklarning o'sishi, rivojlanishi, hosili va uning sifatiga ta' sir qiladigan omillar.			
MT4	Arpaning yetishtirish texnologiyasi.			
MT5	Sholini ko'chat usulida yetishtirish afzalliklari.			
MT6	Yasmiq va burchoq don sifati, morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi			
MT7	Yem-xashak o'tlarning to'yimliliigi, morfologiyasi va biologiyasi			
MT8	Topinambur morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi			
MT9	Xashaki lavlagi morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi			
MT10	Moyli zig'ir morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi			
MT11	Viloyatingizda ekilayotgan g'o'za navlariniu ta'riflang va yetishtirish agrotexnikasini bayon eting			
MT12	Yagonalash muddati va ko'chat qalinligining g'o'zani o'sishi va rivojlanishi va hosildorligi hamda tola sifatiga ta'siri			
MT13	Xo'jaligingizda rejalashtirilgan hosilga qarab o'g'itlar miqdorini aniqlang, o'g'itlarni o'g'itlash muddatiga qarab taqsimlang.			
FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI				
Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi:	20 ball	30 ball
		1. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		2. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		3. Talaba faolligi	10 ball	

		(laboratoriya)	(mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		4. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a'lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar	
1.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
2.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с
3.	Atabayeva.X.N, Qodirxo'jayev. O. O'simlikshunoslik. Toshkent yangi asr avlodi, darslik,2006(180 bet)
4.	Muxammadjonov.M, Zokirov. Z, "G'o'za agrotexnikasi" o'quv qo'llanma. Toshkent 1995. (286-bet).
5.	Oripov.R, Xalilov.N. O'simlikshunoslik. Uslubiy qo'llanma. Samarqand 2008 y.420-b
6.	Teshayev.Sh, Sulaymonov.B, Paxtachilik ma'lumotnomasi. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent 2016. 540 b
7.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
8.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
3.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
4.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
5.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
6.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
7.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
8.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. "Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet
9.	Karimov M. O'g'it qo'llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
10.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. "Agrokimyodan laboratoriya mashg'ulotlar" uslubiy

	qo'llanma.Toshkent 2018 y.
11.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
12.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O'simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent 2020 y.
13.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
14.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
15.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
16.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
17.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
18.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
19.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
20.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. "Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet

Axborot manbaalari

21.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
22.	www.zeonet.uz
23.	www.agrar.uz
24.	www.kitoblar.uz
25.	www.kutubxona.uz
26.	www.booksee.org
27.	www.soil science
28.	www,soil fertilite.
29.	www.world fertilizer
30.	www.soil mapping
31.	www.google.ruc
32.	https://ru.wikipedia.org/wiki
33.	https://helpiks.org/3-98617.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloiyevna
E-mail:	Shadiyevasayyora1g@mail
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	Tuproqshunoslik va agrokimyo
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	TUPA 2309
Yil:	2021-2022
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	270
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	

Laboratoriya mashg'ulotlari	30
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	150
Kredit miqdori:	9
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish hamda unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini, o'simliklar oziqlanishining nazariy asoslarini, mineral va organik o'g'itlarni olinishi, xossalari to'g'risida hamda o'g'itlardan to'g'ri foydalanishni, oziq moddalarning dexqonchilikda aylanishi va agrokimyoning ekologik muammolarini o'rganish to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni shakllantirishdan iborat.
FM2	Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati-unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish, shuningdek, tuproq paydo bo'lish omillari, yerning tuzilish, rivojlanish bosqichlari tuproq ona jinslari, tuproqdan foydalanish, tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini o'rgatish, o'z ichiga oladi hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish. Tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini ahamiyatini ochib berish. Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikasiya tizimidan keng foydalanish.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Tuproqshunoslik va agrokimyofanini kelib chiqishi, tarixi, tarkibiy yo'nalishlari va tarmoqlari haqida zarur boshlang'ich bilimlarni o'rgatish. Talabalar turli tuproqlarni o'ziga xos xususiyatlarini o'rgandi; morfologik belgilariga qarab ajratish; ularni aniqlash haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim. Shu bilan bir qatorda talabalar Tuproqshunoslik va agrokimyofanining asoslarini mukammal bilishlari, tuproqda kechadigan barcha jarayonlarning xilma-xilligi, kelib chiqishi, tarqalishi, ifloslanishi, ulardan foydalanish, muxofaza qilish haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim
2.	Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashira bilishdan iborat. Tuproqshunoslik va agrokimyofanini tuproq hosil bo'lish jarayonlari, tuproq unumdorligi, va tuproqdagi fizikaviy, kimyoviy jarayonlarni borishi, o'simlik-tuproq o'rtasidagi munosabatlar, geologik jarayonlar, ularni hosil bo'lishi, tog' jinslari haqida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o'simlik o'rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko'rsatgan olimlar to'g'risida umumiy bilim va ko'nikmalarni berishga yo'naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to'g'risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muxofaza qilish

	to'g'risida bilimlarga ega bo'lishlari talab qilinadi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Tuproqshunoslik va agrokimyoy bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarini unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo'llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xosslarini boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo'llarini o'rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M31	Tuproqshunoslik fanining rivojlanish tarixi Tuproq paydo bo'lish jarayonining umumiy sxemasi va tuproq profilining shakllanishi
M32	Tuproqning mexanik tarkibi, umumiy fizik xossalari.
M33	Tuproq strukturasi, suv xossalari, tuproqning havo xossasi va havo rejimi
M34	Tuproqning kimyoviy va organik qismi hamda tuproq biotasining ahamiyati.
M35	Tuproq unumdorligi va uning ahamiyati. Tuproq kolloidlari va tuproqning singdirish qobiliyati
M36	Tuproq genezisi, klassifikatsiyasi va tuproqlarning geografik tarqalish qonuniyatlari.
M37	MDH tuproklari. Tayga-o'rmon zonasi va o'rmon-dasht zonasining qora tuproqlari
M38	Nam subtropik zonasining kizil va sariq tuproqlar
M39	O'zbekiston hududi tuproqlarining okruglar bo'yicha geografik rayonlashtirish.
M40	O'zbekistonning cho'l zonasi tuproqlari.
M41	Bo'z tuproqlar.
M42	Gidromorf tuproqlar.
M43	Tuproq eroziyasi va degradatsiyasi, ularga qarshi kurash choralari. Tuproq muxofazasi.
M44	Sho'rlangan tuproqlar
M45	Tog' tuproqlari. Lalmi va yaylov tuproqlar
M46	O'zbekistonning yer resurslari.
M47	Tuproqlar bonitirovkasi va uning ahamiyati. Tuproq xarntalarini tuzishda GAT texnologiyalaridan foydalanish.
M48	Agrokimyoy fanining maqsadi, vazifalari va boshqa fanlar bilan bog'liqligi
M49	O'simliklarning kimyoviy tarkibi va oziqlanishi
M50	O'simliklar oziqlanishida tuproq tarkibining ahamiyati va singdirish qobiliyatlarining o'rni
M51	O'g'itlar haqida tushuncha. Azotli o'g'itlar
M52	Fosforli o'g'itlar
M53	Kaliyli va murakkab o'g'itlar
M54	Mikroo'g'itlar
M55	Organik o'g'itlar
M56	Bakterial va ko'kat o'g'itlar
M57	Texnik va donli ekinlarni o'g'itlash
M58	Sabzavot ekinlari va mevali daraxtlarni o'g'itlash tizimi
M59	Himoyalangan yer sharoitida ekinlarni o'g'itlash
M60	Agrokimyoning ekologik muammolari
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
L1	Tuproqni analizga tayyorlash. Tuproq tarkibidagi gigroskopik namlik miqdorini aniqlash.
L2	Tuproqning hajm va solishtirma og'irligini aniqlash va ular asosida g'ovakligini hisoblash

L3	Tuproqning agregatlik holatini quruq elash usuli bilan aniqlash.
L4	Tuproq tarkibidagi gumus miqdorini I.V.Tyurin usulida aniqlash
L5	Tuproqning mexanik tarkibini aniqlash usullari: 1) quruq va loyli xalqacha yasash, 2) pipetka usulida aniqlash
L6	Suvli so'rim analizi. Suvli so'rim analizi natijalarini tahlil qilish
L7	Tuproq muhiti – pH ni aniqlash usullari
L8	Tuproqdagi SO ₂ karbonatlar miqdorini (asidimetrik usulida) aniqlash.
L9	Tuproqning morfologik belgilarini monolitlarda va dalada o'rganish
L10	Tuproq xaritalarini o'qishni va undan foydalanishni o'rganish
L11	O'simlik namunasini olish va uni tahlilga tayyorlash.
L12	O'simlik tarkibidagi yalpi azot, fosfor, kaliyni bitta namunada Ginzburg, Sheglova va Vulfius usulida aniqlash
L13	Sabzavot va poliz mahsulotlari tarkibidagi nitrat miqdorini (B.P. Pleshkov usuli)
L14	Tuproq tarkibidagi nitrat shaklidagi azot miqdorini Grandval- Lyaju usulida aniqlash
L15	Tuproq tarkibidagi ammiakli azotni Nessler reaktivi yordamida aniqlash.
L16	Tuproqlar tarkibidagi harakatchan fosfor va almashinuvchan kaliy miqdorini Machigin-Protasov usulida aniqlash
L17	Mineral o'g'it turlarini sifat reaksiyalari orqali aniqlash
L18	Ammiakli va ammiakli-nitratli o'g'itlar tarkibidagi azotni formalin usulida aniqlash.
L19	Go'ng tarkibidagi ammiakli azotni miqdorini Mamchenko-Romashkevich usulida aniqlash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT14	Tuproqni kimyoviy tarkibi. Tuprokdagi kimyoviy elementlar, ularning birikmalari va o'simliklarga o'tishi
MT15	Tuproqning kimyoviy tarkibi va tuproqdagi mikroelementlar
MT16	Tuproqning radioaktivligi
MT17	Tuproqning fizik-mexanik xossalari
MT18	Tuproq eritmasi va tuproqdagi oksidlanish - qaytarilish jarayonlari
MT19	Tuproq kislotaliligi va ishqoriyligi. Tuproq buferligi va uning ahamiyati
MT20	Tuproqning issiqlik xossalari va issiqlik rejimi
MT21	Chala cho'llar zonasinnig tuproqlari
MT22	Sug'oriladigan tuproqlar va ularning xossalari
MT23	Geografik zonalar bo'yicha tuproq hosil qiluvchi jarayonlar
MT24	Dunyo yer resurslari va ulardan foydalanish
MT25	Amerika tuproqlari
MT26	Arktika va subarktika tundra tuproqlari
MT27	Keng bargli o'rmonlarning qo'ng'ir tusli tuproqlari.
MT28	Quruq dasht zonasining tuproqlari. Daryo sohil tuproqlari
MT29	Dunyo tuproqlari
MT30	Cho'llanish jarayonlari va tuproq degradasiyasi
MT31	Tuproqlarning ifloslanishi va muhofazasi
MT32	Hozirgi kunda tuproq unumdorligini oshirishning zamonaviy usullari
MT33	Tuproq muhofazasi.
MT34	O'simliklar oziqlanishi haqidagi ilk fikrlar
MT35	O'simliklarga oziq elementlarni kirishi. O'simliklar o'zlashtiradigan oziq elementlari birikmalarining shakllari.
MT36	O'simliklarni mineral oziqlanish jarayonida ildizning roli.
MT37	O'simliklar oziqlanishiga tashqi muhit omillarining ta'siri

MT38	Oziq eritmasida makro va mikroelementlar nisbati va ularni o'simliklar tomonidan o'zlashtirilishini tahlil qilish
MT39	O'simliklarni kimyoviy tarkibini aniqlashning zamonaviy usullari.
MT40	O'simliklar ildiz tizimining tiplari, tuzilishi va funksiyalari
MT41	Kationlar almashinib yutilishining asosiy qonuniyatlari. Kationlarning almashinmasdan yutilishi.
MT42	Azotning o'simliklarni rivojlanish davrlari va hosiliga ta'siri
MT43	Azotning o'simliklardagi modda almashinuviga ta'siri
MT44	Tuproq tarkibidagi fosforning safarbar holatga o'tishi (mobilizasiya) va muqimlanishi (imobilizasiya)
MT45	Fosfatlarning dunyo va respublikamizdagi ashvoviy resurslari
MT46	Magniyli va oltingugurtli o'g'itlar. Magniy va oltingugurtning o'simliklar hayotida tutgan o'rni. Magniyli va oltingugurtli o'g'itlarni qo'llash muammolari.
MT47	Mikroelementlarni o'simliklar hayotidagi ahamiyati
MT48	Kompleks o'g'itlarni olish usullari
MT49	Sapropel va boshqa mahalliy o'g'itlar, ulardan foydalanish yo'llari.
MT50	Biogumuslarni olish texnologiyasi va undan foydalanish
MT51	Biopreparatlarni qo'llash usullari
MT52	Suspenziyalarni paxtachilik va g'allachilikda qo'llash
MT53	Ildizdan tashqari oziqlanishda ishlatiladigan o'g'itlar

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Tuproqshunoslik va agrokimyo” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to’g’risida yo’riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 9 (270 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 5. Yozma ish (3 ta savol) 6. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		7. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		8. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a'lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**

➤ **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar	
9.	Musayev B.S. "Agrokimyo" T.: «Sharq» matbaa-aksiyadorlik kompaniyasi, 2001.
10.	Sattorov J. va boshqalar "Agrokimyo". "Cho'lpon", T., 2011
11.	Raupova N., Kamilov B., Sodiqova G., Kuchkarova N. "Tuproqshunoslikdan amaliy mashg'ulotlar" uslubiy qo'llanma. Toshkent, ToshDAU, 2012. 5-32 bet
12.	Raupova N., Maxsudov X., Kamilov B., Namozov X. «Tuproqshunoslik», Toshkent, 2013, 5-215 bet darslik
13.	Xoliqulov Sh., Uzokov P., Boboxo'jayev I. "Tuproqshunoslik". Darslik. Toshkent 2013 7-535 bet
14.	Raimbayeva G.Sh., Raximova G.X. "Tuproqshunoslik va agrokimyo" fanidan laboratoriya mashg'ulotlari uchun uslubiy qo'llanma. Toshkent 2019 y.
15.	Karimov M., Musayev B, Udayev A., B.Kasimov. Agrokimyo. Darslik. Toshkent 2020 y.
16.	Rattan Lal, Manoj K. Shukla – Principles of Soil Physics. 2006. CRC Press, USA.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
34.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
35.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
36.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
37.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
38.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
39.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
40.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
41.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. "Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet
42.	Karimov M. O'g'it qo'llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
43.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. "Agrokimyodan laboratoriya mashgulotlar" uslubiy qo'llanma. Toshkent 2018 y.
44.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
45.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O'simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent 2020 y.
46.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
47.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
48.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
49.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
50.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
51.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
52.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari.

	“Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
53.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. “Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
54.	www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
55.	www.zeonet.uz
56.	www.agrar.uz
57.	www.kitoblar.uz
58.	www.kutubxona.uz
59.	www.booksee.org
60.	www.soil science
61.	www,soil fertilite.
62.	www.world fertilizer
63.	www.soil mapping
64.	www.google.ruc
65.	https://ru.wikipedia.org/wiki
66.	https://helpiks.org/3-98617.html
67.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloyevna
E-mail:	Shadiyevasayyora@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	Dehqonchilik va melioratsiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DHQMEL1308
Yil:	2021-2022
Semestr:	3-4
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma’ruza	60
Amaliy mashg‘ulotlar	30
Laboratoriya mashg‘ulotlari	30
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o‘qitishdan maqsad - dehqonchilik va melioratsiyaga oid zamonaviy bilimlarni, sug‘oriladigan dehqonchilikning umumiy masalalari, sug‘orishning istiqbolli usullari, sho‘rlangan va botoqdangan tuproqlarning yaxshilash, ekinlarining tuz ta’siriga chidamligini oshirish, tuproqlar eroziyasiga qarshi kurash tadbirlarini urgatish xamda ularni amaliyotda

	tadbiq etish ko`nikmalarini hosil qilishdan iborat.
FM2	Fanning vazifasi - talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko`nikmalar, dehqonchilikning ilmiy asoslarini, sug`oriladigan dehqonchilikning umumiy masalalari, yerga ishlov berish jarayonlari uchun zarur bo`lgan uslubiy yondashuvlarni egallashiga ko`maklashish; dehqonchilikning ilmiy asoslari kabi dolzarb masalalarni ochib berish;
Fanni o`zlashtirish uchun zarur boshlang`ich bilimlar	
1.	-yerga ishlov berishning ilmiy asoslari tugrisida; -sug`oriladigan erlarni meliorativ rayonlashtirish; -mintaqadagi ekologik holat, iqlim uzgarishi va uning okibatlarini haqida tasavvurga ega bo`lishi; -almashlab ekishni loyihalashtirish, joriy etishni; -tuzlarning o`simliklarga zararli ta`sirini kamaytirish tadbirlarini;
2.	yerlarni melioratsiya qilish yo`llarini bilishi va ulardan foydalana topishi; -talaba erga ishlov berish va ekinlarni ekishni sifatli utkazishi; -sug`oriladigan erlarning sho`rlanishi va botoqlanishi, eroziyani oldini olish va unga qarshi kurash tadbirlarini kullash va ulardan foydalana olish ko`nikmalariga ega bo`lishi kerak. - Ushbu fan dehqonchilikning ilmiy asoslari va asosiy qonunlari, etakchi olimlarining dehqonchilik faniga kushgan hissalarini, dehqonchilikda ilg`or va innovatsion texnologiyalarni kullanishi, ularning Uzbekiston dehqonchiligidagi ahamiyati kabio`ta dolzarb masalalarni qamrab oladi.

Ta`lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O`zbekiston Respublikasining "Ta`lim to`g`risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o`simlik o`rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko`rsatgan olimlar to`g`risida umumiy bilim va ko`nikmalarni berishga yo`naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to`g`risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muhofaza qilish to`g`risida bilimlarga ega bo`lishlari talab qilinadi.
	Ko`nikmalar jihatidan:
TN5	Dehqonchilik va melioratsiya fani bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarni unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo`llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xossalarni boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo`llarini o`rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg`ulotlar shakli: Ma`ruza (M)	
I-modul. Dehqonchilik	
M1	Fanning maqsadi, vazifasi, ilmiy asoslari va rivojlanish istiqbollari
M2	Tuproq unumdorligi va madaniyiligi

M3	Tuproqning agrofizik xossalari va ularning dehqonchilikdagi ahamiyati
M4	Tuproqning suv rejimi va uni boshqarish usullari
M5	Tuproqning havo rejimlari hamda ularni boshqarish usullari
M6	Tuproqning issiqlik rejimlari hamda ularni boshqarish usullari
M7	Tuproqning oziq rejimi va uni boshqarish usullari
M8	Begona o'tlar, ularning zarari va biologik xususiyatlari
M9	Yerga ishlov berish, haydash usullari va sifati
M10	Almashlab ekish
M11	Dehqonchilik tizimi
II-modul. Melioratsiya	
M12	Melioratsiya haqida umumiy tushunchalar va uning hozirgi ahvoli xamda rivojlantirish istiqbollari
M13	Sug'orish turlari va noo'suv davrdagi sug'orishlar
M14	Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimi
M15	Suv tejoychi sug'orish usullari va texnikasi
M16	Sug'orish tizimlari va ulardan foydalanish
M17	Tuzlar va ularning o'simliklarga ta'siri. O'simliklarning tuz ta'siriga chidamliligi
M18	Yer sho'rlanishi va botqoqlanishini oldini olish va qarshi kurashda qo'llaniladigan meliorativ, agromeliorativ va suv xo'jalik tadbirlar
M19	Sho'rlangan yerlarni yuvish, yuvish me'yorlari, usullari va utkazish muddatlari
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
I-modul. Dehqonchilik	
L1	Tuproq agregatlarining suvga chidamliligini N.I.Savvinov usulida aniqlash.
L2	Egat olib (infiltratsiya usulida) va bostirib sug'orishda struktura elementlarining chidamliligiga tuproq havosining ta'sirini aniqlash
L3	Haydalma qatlam tuzilishini aniqlash.
L4	Tuproqning maksimal dala nam sigimini aniqlash
L5	Har xil Tuproqlarning suv o'tkazuvchanligini aniqlash
L6	Tuproqning suv ko'tarish xususiyatini aniqlash
L7	Tuproqning texnologik xossalari aniqlash
L8	Tuproqning namligini aniqlash
L9	Tekinxo'r va kam yillik begona o'tlar ta'rifi
L10	Ko'p yillik begona o'tlarning ta'rifi
L11	Dalalarni begona o'tlar bilan ifloslanganligini aniqlash va xaritalash
L12	Tuproqning begona o'tlar urug'i bilan ifloslanganligini hisobga olish.
L13	Gerbitsidlarning solish me'yorini aniqlash.
L14	Almashlab ekish.
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
II-modul. Melioratsiya	
A1	Sug'orish tarmoqlarining tarkibiy qismlari va ularni suv o'tkazish qobiliyatini aniqlash.
A2	Sug'orishga berilayotgan va oqava suvlarni hisobga olish
A3	Qishloq xo'jalik ekinlarni sug'orish rejimini aniqlash
A4	Sug'orish texnikasi elementlarini hisoblash.
A5	Suvlarning sifati va sug'orish uchun yarokliligini aniqlash
A6	Xo'jalik suvdan foydalanish rejasini tuzish

A7	Tuproqda tuzlarning yul qo'yilishi mumkin bo'lgan miqdorini aniqlash
A8	Tuproq tarkibidagi tuz va suv zahiralari aniqlash
A9	Tuproqlarning sho'rlanganlik darajasi, sizot suvlarning joylashgan chuqurligi va ularning minerallashtirish darajasini o'simlik qoplamiga kura aniqlash.
A10	Sizot suvlari balansini aniqlash.
A11	Tuproqning tuz balansini aniqlash
A12	Zovurlashtirilgan va zovurlashtirilmagan sharoitda sho'r yuvishning umumiy me'yorini hisoblash
A13	Sho'r yuvish rejasini tuzish.
A14	Doimiy chuqur zovurlar (2,5-3 m) orasidagi masofani hisoblash.
A15	Zovur oqimi modulini aniqlash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT1	Respublikamiz dehqonchiligining hozirgi holati, muammolar va hal qilish yo'llari bo'yicha ilmiy maqolalarni sharhi.
MT2	Tuproq unumdorligi va strukturasi yaxshilashga qaratilgan ilmiy maqolalarni sharhi
MT3	Tuproqning suv va havo rejimlarini yaxshilash ilmiy maqolalarni sharhi.
MT4	Begona o'tlarning tuproq-iqlim sharoiti va ekinlar agrotexnikasiga bog'liq holda tarqalishi va ularga qarshi kurash.
MT5	Ekin ekishdan keyin qator oralariga ishlov berish.
MT6	Yerga asosiy ishlov berish usullarining tuproq xususiyatlari va o'simliklarni o'sishi hamda rivojlanishiga ta'siri.
MT7	Yerni kuzgi bug'doy va go'za ekishga tayyorlash.
MT8	Har xil tuproqlarda qatqaloq hosil bo'lish xususiyatlari va uni yo'qotish yo'llari.
MT9	Yerlarni takroriy ekinlar ekishga tayyorlash
MT10	Qisqa rotatsiyali almashlab ekishga tayyorlash.
MT11	O'zbekiston Respublikasining Yer kodeksi, Suv va suvdan foydalanish to'g'risidagi qonuni, yerlarning meliorativ holatini yaxshilash va suvdan oqilona foydalanishga oid qarorlar.
MT12	Suv taqchil sharoitlarda qishloq xo'jalik ekinlarni sug'orishda suvdan tejimli foydalanish usullari (go'za, bug'doy, sholi, makkajo'xori va poliz ekinlari misolida).
MT13	Mevali bog'lar va uzumzorlarda tomchilatib sug'orish usulini qo'llash.
MT14	Fermer xo'jaligi yerlarining sho'rlanganlik kartasini tuzish va uning asosida sho'r yuvishni rejalashtirish
MT15	O'rtacha va kuchli sho'rlangan yerlarni o'zlashtirish texnologiyasi va ulardan samarali foydalanish yo'llari.
MT16	Sug'oriladigan yerlarda kollektor-zovur tarmoqlaridan samarali foydalanish yo'llari
MT17	Sho'rlangan yerlarda dastlabki o'zlashtirish ekinlarini yetishtirish texnologiyalari.

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Dehqonchilik va melioratsiya” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 8 (240 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 9. Yozma ish (3 ta savol) 10. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		11. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		12. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a'lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar

1.	Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E. A textbook of agronomy. New Dehli, 2010.
2.	Crop Rotation on Organic Farms: A Planning Manual, NRAEF 177 Charles L. Mohler and Ellen Johnson, Published by NRAEF, July 2009.
3.	Azimbaev S.A. Dehqonchilik, tuproqshunoslik va agroqimyo asoslari (Darslik). T. Iqtisodiyot-moliya 2006. - 180 b.
4.	Mo'minov K., Azimboev A., Sanaqulov A., Berdiboev E., Kenjaev YU. "Dehqonchilik va ilmiy izlanish asoslari" fanidan amaliy va laboratoriya, mashg'ulotlar. (O'quv qo'llanma), T., "Turon -iqbol" 2014. - 240 Artukmetov Z.A., Sheraliyev X.Sh. Ekinlarni sug'orish asoslari. (Darslik) T. : O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2007.-312 b.
5.	Norqulov U., Sheraliyev X. Qishloq xo'jalik melioratsiyasi. (Darslik) T.: ToshDAU tahr-nashr. bo'limi, 2003.-214 b.
6.	To'xtashev B., Azimboyev S. Qarabayeva T., Berdiboyev E., Nurmatov B. Qishloq xo'jalik melioratsiyasi va yer tuzish fanidan amaliy va tajribaviy mashg'ulotlar (O'quv qo'llanma). T.: ToshDAU tahr-nashr. bo'limi, 2012.-187 b.
7.	Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E. A textbook of agronomy. New Dehli, 2010.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo
----	---

	etamiz. Toshkent, “O`zbekiston” NMIU, 2017. — 56 b.
2.	Mirziyoyev SH.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta`minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. “O`zbekiston” NMIU, 2017. -47 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga kuramiz. “O`zbekiston” NMIU, 2017.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat`iy tartib
5.	O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi“ O`zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo`yicha harakatlar strategiyasi to`g`risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O`zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to`plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
6.	O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1-iyundagi “2017 yilda boshqoli don ekinlaridan bushagan maydonlarga takroriy ekinlarni joylashtirish, ekish uchun talab etiladigan moddiy-texnika resurslarini o`z muddatida yetkazib berish chora-tadbirlari to`g`risida” gi PQ-3027-sonli Qarori.
7.	O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13-iyundagi “O`zbekiston Respublikasi qishloq xo`jaligi xodimlari kuni” bayram tadbirida belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda, qishloq xo`jaligining mavjud imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, sohasida iktisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, ilm-fan yutu`lari va innovatsion yangiliklarni tizimli joriy etish va oziq-ov`at xavfsizligini ta`minlash bo`yicha kechiktirib bo`lmaydigan chora-tadbirlar to`g`risida” gi PK-3432-sonli Qarori.
8.	Azimbaev S.A., Artukmetov Z.A., Sheraliev X., Norqulov U., Shodmanov M. Umumiy dehqonchilik va melioratsiya asoslari. Kasb-hunar kollejlarning fermerlik yo`nalishi uchun darslik. T.: Uzkomsentr. 2002. - 182 b.
9.	Zaurov E.I.Dehqonchilikdan laboratoriya ishlari va amaliy mashg`uotlar. “O`qituvchi”T.: 1979-175 b.
10.	Holiqov B. Bo`riyev Ya., Bo`riyev T. Almashlab ekish tizimlari va tuproq unumdorligi.Noshirlik yo`gdusi nashriyoti Toshkent
11.	Holiqov B. Bo`riyev Ya, Bo`riyev T., Almashlab ekish dalalalida tuproqning agrofizik xossalari. Paxtachilikdagi dalzarb masalalar va uni rivojlantirish istiqbollari mavzusidagi xalqaro ilmiy
12.	Sheraliev X.,, Shodmanov M. «Dehqonchilik» Ma`ruzalar matni, T.: 2004.-39 b.
13.	Ermatorov A.K. Sug`oriladigan dehqonchilik “O`qituvchi” T.:1983 Darslik-180 b.
Axborot manbaalari	
1.	www.mu.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari
3.	ma'lumotlari milliy bazasi.20. http.www.amazon.ru
4.	www.ziyonet.uz
5.	www.edu.uz
6.	http://www.TSAU.uz
7.	http://www.Grdano.aral

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloeyvna
E-mail:	Shadiyevasayyora1@gmail.com

Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası
-------------------	---

Fan nomi:	Agrobiotexnologiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	AGBTM1510
Yil:	2021-2022
Semestr:	4-5
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	
Laboratoriya mashg'ulotlari	90
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	150
Kredit miqdori:	10
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Biotexnologiya (tarmoq turlari bo'yicha) bakalavr ta'lim yo'nalishlari talabalarining o'zlari tanlagan ta'lim yo'nalishi, o'simlikshunoslik fani hozirgi davrda, asosan dala ekinlarini tadqiq etish bilan shug'ullanadi va madaniy ekinlarni guruhlarga bo'lib, ularning botanic,biologic xususiyatlarini o'rganadi,ekinlar va navlardan mutassil mo'l hosil olishni ta'minlaydigan yangi texnologiyalarni ishlab chiqadi.O'simlikshunoslik agrokimyo, seleksiya, dehqonchilik, biokimyo,o'simliklar fiziologiyasi, tuproqshunoslik kabi bir qator fanlar bilan uzviy bog'langan.
FM2	<p>Biotexnologiya - bu o'ta muhim mikrobiologik jarayonlarni yaratish va ulardan sanoat usulida foydalanish orqali zarur bo'lgan mikroob hujayralari, organellalar va fermentlarini ishlab chiqarish hamda ulardan xalq xo'jaligi va meditsinada foydalanishning nazariy va amaliy tomonlarini yoritib beradigan fandır. Bu fan asosan mikrobiologiya, fiziologiya, bioximiya va genetika fanlari yutuqlari asosida tashkil qilingan bo'lib, uning zaminida ko'zga ko'rinmas mikroorganizmlar faoliyatidan unumli va oqilona foydalanish yotadi.</p> <p>Qishloq xo'jaligi biotexnologiyasidan bilim oladigan talabalar, asosan mikroorganizmlardan sanoat usulida foydalanish yo'l-yo'riqlarini o'zlashtirish bilan bir qatorda, bu fanning istiqbolli yo'nalishlari bo'yicha ham fikr yuritish qobiliyatlariga ega bo'lmog'lar lozim.</p>
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Ishchi dasturni yaratish jarayonida yoshlar ta'lim tarbiyasining shakllantirilishida mavzularning mantiqiy ketma-ketligiga, milliy g'oya, fan, texnika, texnologiyaning eng so'nggi yutuqlariga, oliy ta'lim muassasasida tayyorlanadigan kadrlarni o'ziga xos xususiyatlariga, ham ish beruvchi korxonalarining taklif va tavsiyalariga, shuningdek respublikada joriy etilgan uzluksiz ta'lim turlari o'rtasidagi uzviylik va uzluksizlikni ta'minlashga, respublika iqtisodiyotining infratuzilmasi va uning istiqboldagi rivojlanish tendentsiyalari, tarixiy qadriyatlar, oddiydan murakkablikka, xususiydan umumiylikka o'tib borish tomoyillariga alohida e'tibor berildi.

2.	Ishchi dastur ta'lim oluvchilarning mustaqil bilim olish, izlanishi uchun imkoniyat yaratishga, o'qitish jarayonini zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari asosida tashkil etilishiga, mavzularning bir xil talqinida takrorlanmasligiga ahamiyat beriladi. Ishchi dastur ishlab chiqishda quydagi me'yoriy-huquqiy-uslubiy hujjatlar asos qilib olindi
-----------	---

Ta'lim texnologiyalari va metodlari:	
TN1	Ta'lim texnologiyalari va metodlari:
TN2	• ma'ruzalar;
TN3	• interfaol keys-stadilar;
TN4	• seminarlar (mantikiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
TN5	• guruxdarda ishlash;
TN6	• takdimotlarni kilish;
TN7	• individual loyixalar;
TN8	• jamoa bulib ishlash va ximoya kilish uchun loyihalar.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M20	Kirish. Qishloq xo'jalik biotexnologiyasi fanining mohiyati, vazifasi va rivojlanish bosqichlari
M21	Gen muhandisligi asoslari.
M22	Rekombinant DNK olish
M23	O'simlikshunoslikda gen muhandisligi
M24	Hujayra muhandisligi
M25	Kallus to'qimalar kulturasi
M26	O'simliklarni klonli mikroko'paytirish
M27	Qishloq xo'jalik ekinlarini sog'lomlashtirish va virusdan xoli qilishning biotexnologik asoslari
M28	Fermentlar va ularni ishlab chiqarish biotexnologiyasi
M29	O'simliklarni o'sishi va rivojlanishini boshqaruvchi moddalar
M30	Tuproq unumdorligini oshirishda biotexnologiya
M31	O'simliklarni himoya qilishda biotexnologiya
M32	Oziq-ovqat va ichimliklar ishlab chiqarish biotexnologiyasi
M33	Noan'anaviy sabzavotlarni yetishtirish biotexnologiyasi.
M34	Biotexnologiya va bioxavsizlik
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (LM)	
L1	Qishloq xo'jalik biotexnologiyasi laboratoriyasining tuzilishi, asbob-uskunalari va laboratoriyada ishlash qoidalari
L2	O'simlik hujayrasidan DNK ajratish
L3	Bakteriya hujayrasidan plazmid DNK ni ajratish
L4	Agaroza gelida DNK elektroforezi
L5	O'simlik hujayra va to'qimalarini o'stirish uchun ozuqa muhitlari.

L6	Biotexnologiyada sterillash usullari.
L7	Kartoshkaning apikal meristemasini ajratish va o'stirish
L8	Kartoshka nixollarini qalamchalab mikroko'paytirish
L9	Kartoshkadan mikrotugunaklar olish
L10	Steril o'simtalar o'stirish
L11	Fitoregulyatorlar yordamida kartoshka tuganaklarini tinim holatiga o'tishi va uyg'onishini boshqarish
L12	Tuganak bakteriyalarni sof kulturasini ajratish va ular asosida preparat tayyorlash
L13	Nitragin olish texnologiyasi
L14	Azotobakterin olish texnologiyasi
L15	Fosforbakterin olish texnologiyasi
L16	Viruslar asosida olinadigan entomopatogen preparatlar
L17	Bakteriyalar asosida olinadigan entomopatogen preparatlar
L18	Zamburug'lar asosida olinadigan entomopatogen preparatlar
Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)	
MT18	An'anaviy va zamonaviy biotexnologiya strukturasi
MT19	Seleksiya va urug'chilikda biotexnologiyaning ahamiyati
MT20	O'rmon resurslari genofondini saqlab qolishda va o'rmon o'simliklari seleksiyasida biotexnologiyaning o'rni
MT21	Transgen o'simliklar olishda transformatsiya usullari va ulardan foydalanish
MT22	Mikrob biotexnologiyasi
MT23	Hujayrada hosil bo'lgan moddalarni toza holda ajratib olish va modifikatsiyalash usullari
MT24	Meva-sabzavot chiqindilarini mikrobiologik qayta ishlash
MT25	Hosildorlikni oshirish biotexnologiyasi
MT26	Nitragin preparatini olish texnologiyasini o'rganish
MT27	Tuproq stress omillari (sho'rlanish, qurg'oqchilik) ga chidamli tuganak bakteriyalar va azotobakteriyalar shtammlaridan biopreparatlar tayyorlash texnologiyasi
MT28	Trioxoderma zamburug'i asosida biopreparat tayyorlash usullari.
MT29	Xujayralar muxandisligi. O'simliklarni sog'lomlashtirish va klonli mikroko'paytirish
MT30	O'simliklarni o'sishi va rivojlanishini boshqarishda fitogarmon va sun'iy regulyatorlar
MT31	Tuproq unumdorligini oshirish biotexnologiyasi. O'simliklarni ximoya qilishda biotexnologiya.
MT32	Tuganak bakteriyalar va ularning ahamiyati. Foydali mikroorganizmlar asosida preparatlar tayyorlash.
MT33	Mikrob insektitsidlari yutuqlari va istiqbollari
MT34	Meva-sabzavot chiqindilarini qayta ishlashdagi asosiy mahsulotlar. Meva-sabzavot chiqindilari asosida achitqilar ishlab chiqarish
MT35	Meva-sabzavot chiqindilari asosida pivo va pivo achitqilari ishlab chiqarish
MT36	Rekombinant DNK olish. Genlar bibliotekasini yaratish texnologiyasi
MT37	Gen muhandisligi asoslari. O'simlikshunoslikda gen muhandisligi.
MT38	Bakterial o'g'itlar. Mikroorganizmlarning amaliy ahamiyati
MT39	Mikroorganizmlarning tuproqda tarqalishi. Mikroorganizmlarni o'simliklar bilan o'zaro munosabatlari.
MT40	Mikroorganizmlarga tashqi muhit omillarining ta'siri
MT41	Mikroorganizmlar, ularning klassifikatsiyasi, morfoligiyasi, tuzilishi va ko'payishi.
FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI	

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 13. Yozma ish (3 ta savol) 14. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		15. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		16. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball** – 5 (a'lo);
- **70-89 ball** – 4 (yaxshi);
- **60-69 ball** – 3 (qoniqarli);
- **0-59 ball** - 2 (qoniqarsiz).

Asosiy adabiyotlar	
8.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
9.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с
10.	Atabayeva.X.N, Qodirxo'jayev. O. O'simlikshunoslik. Toshkent yangi asr avlodi, darslik,2006(180 bet)
11.	Muxammadjonov.M, Zokirov. Z, "G'o'za agrotexnikasi" o'quv qo'llanma. Toshkent 1995. (286-bet).
12.	Oripov.R, Xalilov.N. O'simlikshunoslik. Uslubiy qo'llanma. Samarqand 2008 y.420-b
13.	Teshayev.Sh, Sulaymonov.B, Paxtachilik ma'lumotnomasi. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent 2016. 540 b
14.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
15.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
14.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
15.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.

16.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
17.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
18.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
19.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
20.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
21.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D.“Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
22.	Karimov M. O'g'it qo'llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
23.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. “Agrokimiyadan laboratoriya mashg'ulotlar” uslubiy qo'llanma.Toshkent 2018 y.
24.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
25.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O'simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent 2020 y.
26.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
27.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 103 b.
28.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
29.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
30.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
31.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
32.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
33.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D.“Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
34.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
35.	www.zeonet.uz
36.	www.agrar.uz
37.	www.kitoblar.uz
38.	www.kutubxona.uz
39.	www.booksee.org
40.	www.soil science
41.	www.soil fertilite.
42.	www.world fertilizer
43.	www.soil mapping
44.	www.google.ruc
45.	https://ru.wikipedia.org/wiki
46.	https://helpiks.org/3-98617.html
47.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadullayevna
E-mail:	Shadiyevasayyora1@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	O'simliklarni himoya qilish
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O'HQM1510
Yil:	2021-2022
Semestr:	4-5
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	180
Kredit miqdori:	10
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	<p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish hamda unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini, o'simliklar oziqlanishining nazariy asoslarini, mineral va organik o'g'itlarni olinishi, xossalari to'g'risida hamda o'g'itlardan to'g'ri foydalanishni, oziq moddalarning dexqonchilikda aylanishi va agrokimyoning ekologik muammolarini o'rganish to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni shakllantirishdan iborat.</p>
FM2	<p>Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati-unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish, shuningdek, tuproq paydo bo'lish omillari, yerning tuzilish, rivojlanish bosqichlari tuproq ona jinslari, tuproqdan foydalanish, tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini o'rgatish, o'z ichiga oladi hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish. Tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini ahamiyatini ochib berish.</p> <p>Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.</p>
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	<p>O'simliklarni himoya qilish fanini kelib chiqishi, tarixi, tarkibiy yo'nalishlari va tarmoqlari haqida zarur boshlang'ich bilimlarni o'rgatish.</p> <p>Talabalar turli tuproqlarni o'ziga xos xususiyatlarini o'rgandi; morfologik belgilariga qarab ajratish; ularni aniqlash haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim.</p> <p>Shu bilan bir qatorda talabalar Tuproqshunoslik va agrokimyo fanining asoslarini mukammal bilishlari, tuproqda kechadigan barcha jarayonlarning xilma-xilligi, kelib chiqishi, tarqalishi, ifloslanishi, ulardan foydalanish, muxofaza qilish haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim</p>
2.	<p>Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtira bilishdan iborat.</p> <p>Tuproqshunoslik va agrokimyo ani tuproq hosil bo'lish jarayonlari, tuproq unumdorligi, va tuproqdagi fizikaviy, kimyoviy jarayonlarni borishi, o'simlik-tuproq o'rtasidagi munosabatlar, geologik jarayonlar, ularni hosil bo'lishi, tog' jinslari haqida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p>

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o'simlik o'rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko'rsatgan olimlar to'g'risida umumiy bilim va ko'nikmalarni berishga yo'naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to'g'risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muxofaza qilish to'g'risida bilimlarga ega bo'lishlari talab qilinadi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Tuproqshunoslik va agrokimyoy bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarini unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo'llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xossalarini boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo'llarini o'rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M35	Fanga kirish. O'simliklarni himoya qilish fanining maqsad vazifalari, rivojlanish tarixi.
M36	Hasharotlar morfologiyasi va anatomiyasi
M37	Hasharotlarning biologiyasi, ekologiyasi va sistematikasi
M38	Zararkunandalarga qarshi uyg'unlashgan kurash tizimi
M39	Zararkunandalar miqdorini boshqarishda agrotexnik, fizik-mexanik usullari
M40	Biologik kurash usullari, rivojlanishi biostenozdagi organizmlarning o'zaro munosabati
M41	O'simliklarni kimyoviy himoya qilish usullari. Umumiy qism. Pestistidlarning tasniflanishi.
M42	Pestistidlarning preparat shakllari va ularni qo'llash usullari
M43	Zararkunandalarga qarshi qo'llaniladigan kimyoviy kurash vositalari.
M44	Fungistidlar. Urug'larni dorilashda qo'llaniladigan preparatlar. Gerbistidlarni tasniflash va qo'llash.
M45	O'simliklarning o'sishini boshqaruvchi moddalar.
M46	Rezavor va stitrus zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
M47	Boshqoqli, don-dukakli ekinlar va beda zararkunandalari va ularga qarshi kurash.
M48	Sabzavot, poliz ekinlarining zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
M49	Kartoshka ekinlarining zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
M50	Mevali bog'larning asosiy zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
M51	Moyli ekinlarning zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
M52	Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlashdagi zararkunandalari
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
L1	Hasharotlar morfologiyasi va anatomiyasi
L2	Hasharotlar biologiyasi va sistematikasi
L3	Zararkunandalarga qarshi kurash usullari. Biolaboratoriya bilan tanishuv.
L4	Biolaboratoriyada sitotroga va mum kuyasini ko'paytirish texnologiyasini o'rganish.
L5	Biolaboratriyada entomofaglarni ko'paytirish texnologiyasini o'rganish.

L6	Pestistidlar bilan ishlashni tashkil etish va texnika xavfsizligi
L7	Bordo suyuqligini tayyorlash va uni sifat ko'rsatkichlarini aniqlash
L8	Oltinugurtning ohakli qaynatmasi (OOQ) ni tayyorlash va uning quvvatini aniqlash. Ishchi aralashmalarini tayyorlash
L9	Fosfororganik insektoakaristidlar va maxsus akaristidlar xossalari bilan tanishuv
L10	Fungistidlar bilan tanishuv.
L11	O'simliklarning urug'larini dorilashda qo'llaniladigan preparatlar bilan tanishuv
L12	Gerbistidlarning tasnifi. Ularning xossalari bilan tanishuv. Qishloq xo'jalik ekinlarida qo'llaniladigan gerbistidlar.
L13	Sabzavot, poliz va bog'larda qo'llaniladigan gerbistidlar bilan tanishuv. O'simliklarning o'sishini boshqaruvchi moddalar bilan tanishuv
L14	Pestistidlar qo'llanilishining samaradorligini aniqlash. Biologik va xo'jalik samaradorligini aniqlash.
L15	Hammaxo'r zararkunandalari. Don va dukkakli ekinlari zararkunandalari
L16	Subtropik ekinlar zararkunandalari
L17	Sabzavot va poliz ekinlarining zararkunandalari. Issiqxona sabzavot ekinlari zararkunandalari.
L18	Meva bog'lari zararkunandalari. Moyli ekinlarning zararkunandalari.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT42	O'simliklarni himoya qilish fanining maqsadi va vazifalari
MT43	Hasharotlarga qarshi kurash usullari
MT44	Gistoliz va gistogenez hodisalarini ahamiyati
MT45	Hasharotlarning morfologiyasi va anatomiyasi
MT46	Hasharotlarning nerv, qon aylanish va ayiruv sistemasi
MT47	Hasharotlarning chala va to'liq o'zgarishi
MT48	Hasharotlarning gistoliz va gistogenez jarayoni
MT49	Hasharotlarning sistematikasiga hissa qo'shgan olimlar
MT50	Pestistidlarning tabiatga ta'siri va pestistidlarni qo'llashda shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish
MT51	Pestistidlarni qo'llash normalari va konstentrastiyalarni aniqlash
MT52	Konsterogen xususiyatiga ega bo'lgan pestistidlar
MT53	Purkash orqali qo'llaniladigan pestistidlar
MT54	Tuproqqa solinadigan va changlanadigan preparat shakllari
MT55	Bordo suyuqligini qo'llanish xususiyatlari va OOQni quvvatini aniqlash tartibi
MT56	Insektistid va akaristidlarni qo'llanilishi
MT57	Garmonal insektoakaristidlar va yangi ta'sir mexanizmiga ega bo'lgan preparatlar
MT58	Fosfororganik insektoakaristidlar va akaristidlarni yangi turlarini xossalari va qo'llanilishi
MT59	Urug'larni dorilashda qo'llaniladigan preparatlarni yangi turlarini xossalari va qo'llanilishi
MT60	Gerbistidlar yangi turlarini xossalari va qo'llanilishi
MT61	Sabzavot, poliz ekinlarida va mevali bog'larda qo'llaniladigan gerbistidlarning yangi turlarining xossalari va qo'llanilishi
MT62	O'simliklarni o'sishini boshqaruvchi moddalarni yangi turlarini xossalari va qo'llanilishi
MT63	To'g'ri qanotli hasharotlarni aniqlash
MT64	Biolaboratoriya bilan tanishuv
MT65	Entomofaglarni ko'paytirish texnologiyasi
MT66	Meva daraxtlari zararkunandalarning ta'riifi va qarshi kurash choralari
MT67	Moyli ekinlarning zararkunandalari va qarshi kurash choralari

MT68	Sabzavot ekinlarining zararkunandalari tanishuv va kurash
MT69	Qarsildoq qo'ng'izlarga qarshi kurash, tunlamlar oilasiga kiruvchi hammaxo'rlar
MT70	G'o'zaning so'ruvchi va kemiruvchi zararkunandalari va qarshi kurash
MT71	Poliz ekinlarining zararkunandalari va qarshi kurash

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Tuproqshunoslik va agrokimyo” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to’g’risida yo’riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 10 (300 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 17. Yozma ish (3 ta savol) 18. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		19. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		20. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a'lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar

16.	Musayev B.S. “Agrokimyo” T.: «Sharq» matbaa-aksiyadorlik kompaniyasi, 2001.
17.	Sattorov J. va boshqalar ”Agrokimyo”.”Cho'lpon”,T., 2011
18.	Raupova N., Kamilov B., Sodiqova G., Kuchkarova N. “Tuproqshunoslikdan amaliy mashg'ulotlar” uslubiy qo'llanma. Toshkent, ToshDAU, 2012. 5-32 bet
19.	Raupova N., Maxsudov X., Kamilov B., Namozov X. «Tuproqshunoslik», Toshkent, 2013, 5-215 bet darslik
20.	Xoliqulov Sh., Uzokov P., Boboxo'jayev I. “Tuproqshunoslik”. Darslik. Toshkent 2013 7-535 bet
21.	Raimbayeva G.Sh., Raximova G.X. “Tuproqshunoslik va agrokimyo” fanidan laboratoriya mashg'ulotlari uchun uslubiy qo'llanma. Toshkent 2019 y.
22.	Karimov M., Musayev B, Udayev A., B.Kasimov. Agrokimyo. Darslik. Toshkent 2020 y.
23.	Rattan Lal, Manoj K. Shukla – Principles of Soil Physics. 2006. CRC Press, USA.

Tavsiya qilinadigan qo‘shimcha adabiyotlar	
48.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
49.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 103 b.
50.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
51.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg‘ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
52.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
53.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
54.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O‘zbekiston tog‘ tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
55.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D.“Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
56.	Karimov M. O‘g‘it qo‘llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
57.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. “Agrokimyodan laboratoriya mashgulotlar” uslubiy qo‘llanma.Toshkent 2018 y.
58.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
59.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O‘simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O‘quv qo‘llanma. Toshkent 2020 y.
60.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
61.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 103 b.
62.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
63.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg‘ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
64.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
65.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
66.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O‘zbekiston tog‘ tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
67.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D.“Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
68.	www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
69.	www.zeonet.uz
70.	www.agrar.uz
71.	www.kitoblar.uz
72.	www.kutubxona.uz
73.	www.booksee.org
74.	www.soil science
75.	www,soil fertilite.
76.	www.world fertilizer
77.	www.soil mapping
78.	www.google.ruc
79.	https://ru.wikipedia.org/wiki

80.	https://helpiks.org/3-98617.html
81.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloyevna
E-mail:	Shadiyevasayyora1g@mail
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	O'simliklar biotexnologiyasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O'SMBTMI1708
Yil:	2024-2025
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	
Laboratoriya mashg'ulotlari	60
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	140
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - bulajak mutaxassislariga o'simlikshunoslik va agrosanoat majmuasida hujayra va to'qimalar biotexnologiyasini zamonaviy usullarini qo'llash bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish xisoblanadi.
FM2	Fanning vazifasi - Talabalarda hujayra va to'qimalar kulturasi, ularning axamiyati, qo'llanilishi va usullari bo'yicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmapar, uslubiy yondashuv va ilmiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Biotexnologiyaning Uzbekistonda vajaxonda rivojlanish tarixi; - steril sharoitda ishlash va ozika muxitlar tayyorlash printsiplari asoslari; - differentsiyalangan va dedifferentsiyalangan morfogenezi asosiy tiplari; - usimliklarni klonli mikroakupaytirish; - klonli mikroakupaytirishning turli boskichlarida kulg'turalash texnikasi; z - fermentlarla ledifferentsiyalangan xujayralarni kupaytirish texnologiyasi; - xujayra biotexnologiyasida kullaniladigan zamonaviy asbob-uskunalar vaularning ishlash printsiplari; - tayyor biotexnologik maxsulotlar, xom-ashyo va materiallarga texnik talablar xakida tasavvurga ega bulishi
2.	Differentsiyalangan, dedifferentsiyalangan xamda ishchi kulg'turalarni farklanishi; - ajratilgan usimlik eksnlantlarini kulg'turalash uchun ozika muxit tarkibini xisobini olish va uni tayyorlash; - in vitro sharoitida izolyatsiyalangan xujayra, tukima va organlarni kulg'turalash sharoitini yaratish; - matematik taxlil usullarini kullab mahlumotlarga ishlov berishni bilishi va ulardan foydalapa olishi;

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O'zbekiston Res'ublikasining "Ta'lim to'g'risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	in vitro sharoitida ikkilamchi sintez moddalar ishlab chikarish texnologiyasi; dedifferentsiyalangan xujayralardan usimliklar regeneratsiyasi uslubiyati;
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	gaploid usimliklar olish texnologiyasi; - izolyatsiyalangan murtakni kulg'turalash yullari;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	in vitro sharoitida uruglantirish texnologiyasi; - yukori xosildor, stress omillarga chidamli bulgan kishlok xujalik ekinlarini yaratish buyicha kunikmalarga ega bulishi kerak

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
I-modul. O'simliklarni in vitro usulida ko'paytirish	
M53	O'simliklar hujayra muhandisligi va biotexnologiyaning rivojlanish tarixi
M54	Kulg'turalanadigan usimlik xujayralari biologiyasi
M55	Xujayra va to'qimalar kulturasining asosiy yo'nalishlari
M56	In vitro sharoitida o'simliklarni ajratilgan to'qimalarini kulturalash texnikasi
M57	Kallus to'qimalarini olish va kulturalash usullari xamda ularning amaliy axamiyati
M58	Kallus to'qimalarini morfogenezi va unga tahsir qiluvchi omillar
M59	Xujayralar suspensyon kulturasini
M60	Ikkilamchi metabolizm moddalar olishda kallus to'qimalaridan foydalanish
M61	Klonli mikroko'paytirish bosqichlari va usullari
M62	Klonli mikrokupaytirishning turli bosqichlarida dastlabki eksplantlarni kulturalash texnikasi
M63	O'simliklarni klonli mikrokupaytirishga tahsir etuvchi omillar
M64	Manzarali, meva va rezavor meva xamda nina bargli usimliklarni klonli mikro ko'paytirish
M65	Ekish materiallarini soglomashtirish. Tekshirish usullari. Klonli mikrokupaytirish sh irot ini optimallashtirish
M66	In vitro sharoitida uruglantirish xamda izolyatsiyalangan murtak kulg'turasi
II-modul. Xujayra biotexnologiyasi	
M67	O'simliklarni kriokonservatsiya kilish
M68	In vitro sharoitida gaploid usimliklar olish va ularni selektsiyada kullanilishi
M69	Somatik xujayralar gibridizatsiyasi
M70	Xujayra va tukimalarini abiotik omillarga chidamli bulgan o'simliklar selektsiyasida qo'llanilishi
M71	Xujayra va tukimalarini bnotik omillarga chidamli bulgan o'simliklar selektsiyasida qo'llanilishi
M72	O'simlikshunoslikda xujayra biotexnologiyasining yutuklari
M73	O'simliklar xujayra va tukimalar kulg'turasi laboratoriyasini tashkil etish
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
I-modul	
L1	O'simliklar biotexnologiyasi laboratoriyasi tuzilishi va unga qo'yiladigan talablar
L2	Izolyatsiyalangan xujayra, to'qimalarini kulg'turalash uchun ozika muxitlar tayyorlash
L3	Usimlik xujayra va tukimalarini bilan ishlashda sterilizatsiya usullari
L4	Bodring urugidan steril eksplantlar olish

L5	Steril usimtalar ustirish
L6	Ninabarglilar urugidan steril usimtalar olish
L7	Tamaki bargidan kallus tukimalari olish
L8	Bugdoyning yetilgan va yetilmagan murtaklaridan kallus tukimalar olish
L9	Sabzi ildizmevasidan kallus tukimalar olish va ularni yangi ozika muxitga passirlash
L10	Kartoshka kallus tukimasi kulg'turasida pol morfogenezi induktsiyasi
L11	Bugdoy kallus tukimasidan regenerant usimlik olish
L12	Kallus tukimasidan suspenszion kulg'tura olish (kartoshka misolida)
L13	Suspenszion kulg'turani passirlash xamda suspenszion kulg'turani zich agarli muxitga ekish
L14	Bodringning apikal meristemasini ajratish va In vitro da kulturalash
L15	Kartoshka apikal meristemasini ajratish va kulg'turalash
L16	Kartoshka novdalarini kalamchalash yuli bilan klonli mikrokupaytirish
L17	Xrizantemani klonli mikrokupaytirish
L18	In vitro da regenerant usimliklarni tuprok sharoitiga moslashtirish
L19	Kulupnayni apikal meristemasini ajratish va kulg'turalash. Kulupnayni klonli mikrokupaytirish va ildiz xosil bulishini induktsiyalash
L20	Tokni (uzumni) klonli mikrokupaytirish
L21	Odsiy karagay va korakaragayni klonli mikrokupaytirish
L22	Izolyatsiyalangan protoplastlar kulg'turasi
L23	Usimlik protoplastlarni i kushilishi. Mexanik izolyatsiyalash va yagona geterokoritsiotsitlarni kulg'turalash
L24	Auksin analoglarini loviya kalamchalari poyalarida ildiz xosil bulishiga tahsiri
L25	Fitoregulyatorlarni bugdoy usimtarini osmotik va xarorat stresslarini yengib utishiga tahsiri
L26	Fitoregulyatorlar yordamida kartoshka tugunaklarini tinim xolati va uygonishini boshkarish
Mashg'ulotlar shakli: Kurs ishi (K)	
K1	Usimliklarni soglomashtirishning zamonaviy usullari
K2	Kallus tukimalari - ikkilamchi sintez moddalar manbai
K3	Xrizantema klonli mikrokupaytirish texnologiyasi
K4	Uzumni (tokni) klonli mikrokupaytirish texnologiyasi
K5	Kartoshkani ulonli mikrokupaytirish
K6	Malinani klonli mikrokupaytirish texnologiyasi
K7	Meva va ninabargli daraxtlarni In vitro da kulg'turalash muammolari
K8	In vitro sharoitida gaploid usimliklar olish va undan selektsiyasida foydalanish
K9	Usimliklarni klonli mikrokupaytirish texnologiyasini modellashtirish xamda biotexnologik laboratoriyalarni tashkil etish printsiplari
K10	Ikkilamchi metabolit moddalar olishda kallus tukimaparidan foydalanish
K11	Xujayralar suspenszion kulg'turasini olish
K12	Usimliklarni klonli mikrokupaytirishga tahsir etuvchi omillar
K13	Ekish materiallari soglomashtirish va klonli mikrokupaytirish sharoitini optimallashtirish
K14	Usimlik xujayra va tukimalarini abiotik omillarga chidamli bulgan usimliklar selektsiyasida kullash
K15	Usimlik xujayra va tukimalar kulg'turasi laboratoriyasini tashkil etish

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)	
MT72	Xujayra va tukimalar kulg'turasi laboratoriyasining tuzilishi, asosiy asbob-uskunalar
MT73	Usimlik xujayra va tukimalari bilan ishlashda sterilizatsiya usullari
MT74	In vitro da morfogenezi va usimlik regeneratsiyasi

MT75	Usimlik xujayralari biologiyasi
MT76	Usimliklarni soglomlashtirish va klonli mikrokupaytirish asoslari
MT77	Usimliklarni klonli mikrokupaytirishga tahsir etuvchi omillar
MT78	Auksin va tsitokinin fitogormonlarining xujayra va tukimalar kulg'turasidagi axamiyati xamda ularni kullash printsiplari
MT79	In vitro da usimlik xujayra tukima va organlarining kulg'turalash 8. uchun ozika mux.itlari va ularni taierlash printsiplari
MT80	In vitro sharoitida abiotik va biotik omillarga chidamli bulgan usimlik nav va liniyalarini yaratish
MT81	Kartoshka klonli mikrokupaytirishning boskichlari va uni kartoshka urugchiligidagi axamiyati
MT82	Usimliklarni ikkilamchi metabolitlari va ularni in vitro sharoitida sintezi
MT83	Kriosaklash va uni usimlik xujayralar kulg'turasida kullash
MT84	In vitro sharoitida ajratilgan usimlik xujayra va tukimalarini kulg'turalash texnikasi
MT85	Manzarali, meva va rezavor meva usishshklarni klonli mikrokupaytirish
MT86	Nina bargli usimliklarni klonli mikrokupaytirish

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“O’simliklar biotexnologiyasi” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to’g’risida yo‘riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 8 (240 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (to’shiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi:	20 ball	30 ball
		21. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		22. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		23. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg‘ulotlar soniga bo‘linadi)	
		24. Mustaqil ish	20 ball (to’shiriqlar soniga bo‘linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo‘yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to‘langan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a’lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball – 2 (qoniqarsiz).**

24.	Муродова С.С., Артикова Р. Кишлоқ хужалик биотехнологияси. Дарслик. Тошкент: Фан ва технология, 2009,-285 б
25.	Давранов К-Д- Биотехнология: илмий, амалий ва услубий асослари. - Тошкент: 2008.-214 б
26.	Шевелуха В.С. и др. Сельскохозяйственная биотехнология: Учебник // Под ред. В.С. Шевелухи. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Высш. шк., 2008. - 710
27.	Назаренко Л.В., Долгих Ю.И., Загоскина Н.В., Ралдугина Г.Н. Биотехнология растений: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. 2-е изд., испр. и доп. - Москва: Издательство Юрайт, 2018. — 161 с
28.	Калашникова Е.А. и др. Лабораторный практикум по биотехнологии растений. Москва: РУСАЙНС, 2019, -240 с
29.	Калашникова Е.А. Клеточная инженерия растений: учебник и практикум для вузов // 2-е изд. Москва: Издательство Юрайт, 2020. - 333 с.
30.	Zuparov M.A. va boshqalar. Qishloq xo‘jalik biotexnologiyasi (laboratoriya mashg‘ulotlarini o‘tkazish uchun o‘quv qo‘llanma). ТошДАУ нашриёти, 2016. -98

Tavsiya qilinadigan qo‘shimcha adabiyotlar

82.	Ручай Н.С. Маркевич Р.М., Гребенникова И.А. Биотехнология. Лабораторный практикум. Учебное пособие для студентов специальностей "Биотехнология" и "Химическая технология переработки древесины" вузов, - Минск : БГТУ, 2005. - 167 с .
83.	Артамонова Г.М., Герасимова С.И. и др. Лабораторно-практические занятия по сельскохозяйственной биотехнологии (Методические указания). Издательство МСХА: 1991.-134 с.
84.	Авксентьева О. А., Петренко В. А. Биотехнология высших растений: культура in vitro учебно-методическое пособие. - Харьков: ХНУ имени 15. I. Каразина, 2011. 60 с.
85.	Биотехнология в 8-ми книжках под редакцией Н.С.Егорова и В.Д.Самуилова., М.: "Высшая школа", 1987.
86.	Давранов К.Д. ва бошқ. Кишлоқ хужалик биотехнологияси. Услубий кулланма. - Тошкент: 2000 -156 б.
87.	Зупаров и др. Научно-исследовательские методы биотехнологии в плодоовощеводстве. Учебное пособие. —Ташкент: ТашГАУ, 2018. -52 с
88.	Евтушенков А.Н., Фомичев Ю.К. Введение в биотехнологию: Курс лекций./ А.И.Евтушенков, Ю.К.Фомичев. - Мн.: БГУ, 2002. - 105 с.
89.	Картофелеводство. Сборник научных трудов. Материалы международной научно-практической конференции «Методы биотехнологии в селекции и семеноводстве картофеля» / ГНУ ВНИИКХ Россельхозакадемии; М., 2014.-286 с.
90.	Назаренко Л .В., Долгих Ю.И., Загоскина П.В., Ралдугина Г.Н. Основы биотехнологии. В 2 ч. Часть 2: учебник и практикум для среднего профессионального образования / Л . В. I (азаренко (и др.); под общей редакцией Л.В. Назаренко, Н.В. Загоскиной. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Издательство Юрайт, 2019. - 219 с.

Axborot manbaalari

8.	www.gov.uz
9.	www.referat.uz
10.	www.elibrary.ru
11.	www.lex.uz

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloyevna
E-mail:	Shadiyevasayyora1g@mail

Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası
-------------------	--

Fan nomi:	Donni saqlash va qayta ishlash texnologiyasi
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	DSQITE2304
Yil:	2021-2022
Semestr:	2-3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	Biotexnologiya (tarmoq turlari bo'yicha) bakalavr ta'lim yo'nalishlari talabalarining o'zlari tanlagan ta'lim yo'nalishi, o'simlikshunoslik fani hozirgi davrda, asosan dala ekinlarini tadqiq etish bilan shug'ullanadi va madaniy ekinlarni guruhlarga bo'lib, ularning botanic,biologic xususiyatlarini o'rganadi,ekinlar va navlardan mutassil mo'l hosil olishni ta'minlaydigan yangi texnologiyalarni ishlab chiqadi.O'simlikshunoslik agrokimyo, seleksiya, dehqonchilik, biokimyo,o'simliklar fiziologiyasi, tuproqshunoslik kabi bir qator fanlar bilan uzviy bog'langan.
FM2	O'simlikshunoslik fani qishloq xo'jaligining asosiy tarmog'i bo'lib madaniy o'simliklarning o'sish va rivojlanishi qonuniyatlarini o'rganadi. Ana shu qonuniyatlar asosida madaniy o'simliklardan yuqori va sifatli hosil olish imkoniyatini beradigan effektiv agrotexnikaviy tadbirlarni ishlab chiqadi. O'simlikshunoslik fanining vazifasi-asosiy qishloq xo'jalik ekinlarini tayonlashtirish ularni xalq xo'jaligidagi ahamiyati, biologik xususiyatlari, rivojlanishi va hosil to'plash qonuniyatlarini o'rganish, ekinlar hosildorligini oshiruvchi samarali metodlarni topishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Ishchi dasturni yaratish jarayonida yoshlar ta'lim tarbiyasining shakllantirilishida mavzularning mantiqiy ketma-ketligiga, milliy g'oya, fan, texnika, texnologiyaning eng so'nggi yutuqlariga, oliy ta'lim muassasasida tayyorlanadigan kadrlarni o'ziga xos xususiyatlariga, ham ish beruvchi korxonalarining taklif va tavsiyalariga, shuningdek respublikada joriy etilgan uzluksiz ta'lim turlari o'rtasidagi uzviylik va uzluksizlikni ta'minlashga, respublika iqtisodiyotining infratuzilmasi va uning istiqboldagi rivojlanish tendentsiyalari, tarixiy qadriyatlar, oddiydan murakkablikka, xususiydan umumiylikka o'tib borish tomoyillariga alohida e'tibor berildi.
2.	Ishchi dastur ta'lim oluvchilarning mustaqil bilim olish, izlanishi uchun imkoniyat yaratishga, o'qitish jarayonini zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari asosida tashkil etilishiga, mavzularning bir xil talqinida takrorlanmasligiga ahamiyat beriladi. Ishchi dastur ishlab chiqishda quydagi me'yoriy-huquqiy-uslubiy hujjatlar asos qilib olindi

Ta'lim texnologiyalari va metodlari:	
TN1	Ta'lim texnologiyalari va metodlari:
TN2	• ma'ruzalar;
TN3	• interfaol keys-stadilar;
TN4	• seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
TN5	• guruxdarda ishlash;
TN6	• takdimotlarni kilish;
TN7	• individual loyixalar;
TN8	• jamoa bulib ishlash va ximoya kilish uchun loyihalar.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M74	Donni saqlash va qayta ishlash texnologiyasi fanining maqsadi va vazifalari, dala ekinlarining umumiy tavsifi va guruhi.
M75	Dunyo va Respublika miqyosida g'alla yetishtirish
M76	Donli ekinlarning umumiy tavsifi. Kuzgi don ekinlari biologiyasi.
M77	Bahorgi don ekinlari biologiyasi va navlari tavsifi.
M78	Bug'doy biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M79	Donli-dukkakli ekinlarning umumiy tavsifi va biologiyasi.
M80	Javdar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M81	Suli biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M82	Makkajo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M83	Jo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M84	Sholi biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M85	Don qabul qilish sifat ko'rsatkichlari bo'yicha joylashtirish va saqlash
M86	No'xat biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M87	Soya biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M88	Dukkakli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Beda biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (AM)	
L1	Donli ekinlarning umumiy morfologiyasi.
L2	Bug'doy- turlari morfologiyasi .
L3	Arpaning morfologik xususiyatlari.
L4	Javdar – asosiy turlari, morfologik xususiyatlari.
L5	Suli- asosiy turlari, morfologik xususiyatlari.
L6	Makkajo'xori kenja turlari vamorfologiyasi.
L7	Jo'xori kenja turlari morfologiyasi.
L8	Sholi- morfologik xususiyati.
L9	Tariq asosiy turlari,morfologik xususiyatlari.
L10	Marjumak sistematikasi va morfologiyasi.
L11	Donli ekinlar ekish me'yorini hisoblash va o'simliklar ko'chat qalinligini aniqlash.
L12	Don-dukkakli ekinlarning umumiy morfologik xususiyatlari.
L13	No'xat- sistematikasi, morfologik belgilari.

L14 Loviya – sistematikasi, morfologik belgilari.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT87	FAR-fotosintetik aktiv radiatsiyani ekinlar tomonidan o'zlashtirishini hosilga bog'liqligi.
MT88	Xo'jaligingizda rejalashtirilgan hosilga qarab o'g'itlar miqdorini aniqlang, o'g'itlarni o'g'itlash muddatiga qarab taqsimlang.
MT89	O'simliklarning o'sishi, rivojlanishi, hosili va uning sifatiga ta'sir qiladigan omillar.
MT90	Arpaning yetishtirish texnologiyasi.
MT91	Sholini ko'chat usulida yetishtirish afzalliklari.
MT92	Yasmiq va burchoq don sifati, morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
MT93	Yem-xashak o'tlarning to'yimliliigi, morfologiyasi va biologiyasi
MT94	Topinambur morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
MT95	Xashaki lavlagi morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
MT96	Moyli zig'ir morfologiyasi, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
MT97	Viloyatingizda ekilayotgan g'o'za navlarini ta'riflang va yetishtirish agrotexnikasini bayon eting
MT98	Yagonalash muddati va ko'chat qalinligining g'o'zani o'sishi va rivojlanishi va hosildorligi hamda tola sifatiga ta'siri
MT99	Xo'jaligingizda rejalashtirilgan hosilga qarab o'g'itlar miqdorini aniqlang, o'g'itlarni o'g'itlash muddatiga qarab taqsimlang.

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 25. Yozma ish (3 ta savol) 26. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		27. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		28. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

➤ **90-100 ball – 5 (a'lo);**

- **70-89 ball** – 4 (yaxshi);
- **60-69 ball** – 3 (qoniqarli);
- **0-59 ball** - 2 (qoniqarsiz).

Asosiy adabiyotlar	
31.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
32.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с
33.	Atabayeva.X.N, Qodirxo'jayev. O. O'simlikshunoslik. Toshkent yangi asr avlodi, darslik,2006(180 bet)
34.	Muxammadjonov.M, Zokirov. Z, "G'o'za agrotexnikasi" o'quv qo'llanma. Toshkent 1995. (286-bet).
35.	Oripov.R, Xalilov.N. O'simlikshunoslik. Uslubiy qo'llanma. Samarqand 2008 y.420-b
36.	Teshayev.Sh, Sulaymonov.B, Paxtachilik ma'lumotnomasi. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent 2016. 540 b
37.	Atabayeva.X.N, Xudayqulov.J.B. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent-2018y. Darslik 25.5.b.t. 407-b
38.	Atabayeva.X.N, Umarova.N.S, Растениеводство. Учебник. ТашГАУ, Ташкент-2016.380-с

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
91.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
92.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
93.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Выsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
94.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
95.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Выsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
96.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
97.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
98.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. "Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet
99.	Karimov M. O'g'it qo'llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
100.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. "Agrokimiyadan laboratoriya mashg'ulotlar" uslubiy qo'llanma.Toshkent 2018 y.
101.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
102.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O'simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent 2020 y.
103.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
104.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
105.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Выsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
106.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.:

	«Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
107.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Высшая школа» M.1998 54-254 bet
108.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
109.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O’zbekiston tog’ tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
110.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. “Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
111.	www.lex.uz - O’zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
112.	www.zeonet.uz
113.	www.agrar.uz
114.	www.kitoblar.uz
115.	www.kutubxona.uz
116.	www.booksee.org
117.	www.soil science
118.	www,soil fertilite.
119.	www.world fertilizer
120.	www.soil mapping
121.	www.google.ruc
122.	https://ru.wikipedia.org/wiki
123.	https://helpiks.org/3-98617.html
124.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloiyevna
E-mail:	Sayyorashadiyeva1@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	O’simliklarni himoya qilishda biotexnologiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O’SHQBT1708
Yil:	2021-2022
Semestr:	7-8
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg’ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma’ruza	50
Amaliy mashg’ulotlar	
Laboratoriya mashg’ulotlari	60
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	130
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O’zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o’qitishdan maqsad - talabalarga tuproqning kelib chiqishii, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati unumdorligini o’rganish, tuproqlardan oqilona

	foydalanish va muxofaza qilish hamda unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini, o'simliklar oziqlanishining nazariy asoslarini, mineral va organik o'g'itlarni olinishi, xossalari to'g'risida hamda o'g'itlardan to'g'ri foydalanishni, oziq moddalarning dexqonchilikda aylanishi va agrokimyoning ekologik muammolarini o'rganish to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni shakllantirishdan iborat.
FM2	<p>Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati-unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish, shuningdek, tuproq paydo bo'lish omillari, yerning tuzilish, rivojlanish bosqichlari tuproq ona jinslari, tuproqdan foydalanish, tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini o'rgatish, o'z ichiga oladi hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish. Tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini ahamiyatini ochib berish.</p> <p>Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikasiya tizimidan keng foydalanish.</p>
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	<p>O'simliklarni himoya qilish fanini kelib chiqishi, tarixi, tarkibiy yo'nalishlari va tarmoqlari haqida zarur boshlang'ich bilimlarni o'rgatish.</p> <p>Talabalar turli tuproqlarni o'ziga xos xususiyatlarini o'rgandi; morfologik belgilariga qarab ajratish; ularni aniqlash haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim.</p> <p>Shu bilan bir qatorda talabalar Tuproqshunoslik va agrokimyo fanining asoslarini mukammal bilishlari, tuproqda kechadigan barcha jarayonlarning xilma-xilligi, kelib chiqishi, tarqalishi, ifloslanishi, ulardan foydalanish, muxofaza qilish haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim</p>
2.	<p>Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtira bilishdan iborat.</p> <p>Tuproqshunoslik va agrokimyo ani tuproq hosil bo'lish jarayonlari, tuproq unumdorligi, va tuproqdagi fizikaviy, kimyoviy jarayonlarni borishi, o'simlik-tuproq o'rtasidagi munosabatlar, geologik jarayonlar, ularni hosil bo'lishi, tog' jinslari haqida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p>

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o'simlik o'rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko'rsatgan olimlar to'g'risida umumiy bilim va ko'nikmalarni berishga yo'naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to'g'risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muxofaza qilish to'g'risida bilimlarga ega bo'lishlari talab qilinadi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Tuproqshunoslik va agrokimyo bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarni unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo'llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xoslarini boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo'llarini o'rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M89	Fanga kirish. O'simliklarni himoya qilish biotexnologiyasi fanining maqsad vazifalari, rivojlanish tarixi.
M90	Entomogen preparatlar iqlab chiqish
M91	Viruslar asosida yaratilgan entomopatogen preparatlar
M92	Qishloq xo'jalik ekinlarining zararkunanda hasharotlariga qarshi virusli preparatlarni qo'llash usullari
M93	O'simliklarning zararkunanda xasharotlariga karshi kullaniladigan bakteriyal preparatlar
M94	Entomopatogen bakteriyal preparatlarni kishlok xujalik ekinlarining zararkunanda xasharotlariga karshi kullash
M95	Bacillus turkumi turlarn asosida preparatlar ishlab chikarish
M96	Bacillus turkumi vakillari asosida yaratilgan preparatlarni zararkunanda xasharotlarga karshi kullash
M97	Zamburuglar asosida olinadigan entomopatogen preparatlar
M98	Usimliklarning zararkunanda xasharotlariga karshi zamburuglar asosida olingan biopreparatlarni ishlatish
M99	Beciuveria turkumi ga mansub zamburuglardan foydalanib preparatlar ishlab chikarish
M100	Kishlok xujalik ekinlarining zararkunandalariga karshi
M101	Entomophthora thaxteriana zamburugi yordamida olingan preparatni kishlok xujalik ekinlarining zararkunanda xasharotlariga karshi kullash
M102	Verticillium lecanii zamburug asosida olingan preparatni ekinlarning zararkunanda xasharotlariga karshi ishlatish
M103	Verticillium lecanii zamburugidan foydalanib olingan preparat. Bu preparatni usimliklarni zararkunanda xasharotlariga karshi kullash usullari.
M104	O'simliklarning kasalliklariga karshi ishlatiladigan bakteriyal preparatlar
M105	Bakternyalar asosida yaratilgan biopreparatlarni kishlok xujalik ekinlarini kasalliklariga karshi kullash
M106	Usimliklarning kasalliklariga karshi ishlatiladigan aktinomstetlardan olinadigan preparatlar
M107	Aktinomstetlar asosida olingan biopreparatlarni kishlok xujalik ekinlarining kasalliklariga karshi kullash
M108	Usimliklarning kasalliklariga karshi ishlatiladigan zamburuglar asosida yaratilgan preparatlar
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
L1	Entomopatogen mikroorganizmlarni tabiiy substratlardan ajratib olish
L2	Viruslar asosida entomopatogen preparatlar tayyorlash
L3	Entomopatogen virusli preparatlarni laboratoriya sharoitida zararkunanda xasharotlarga karshi sinash.
L4	Tabiiy substratlardan entomopatogen bakteriyalarni kulturalarini ajratish
L5	<i>Bacillus thuringiensis</i> bakteriyasini nobud bulgan xasharotlardan ajratib olish.
L6	<i>Bacillus thuringiensis</i> bakteriyasini kupaytirish uchun turli ozika muxitlarini sinovdan utkazish
L7	<i>Bacillus thuringiensis</i> bakteriyasini usish davrida ularga ta'sir kiladigan omillar
L8	<i>Bacillus thuringiensis</i> bakteriyasidan preparat ishlab chikarish texnologiyasi
L9	<i>Bacillus thuringiensis</i> bakteriyasi asosida yaratilgan preparatlarning titrini va sifatini tekshirish
L10	Bakteriyalardan olingan entomopatogen preparatlarni laboratoriyada zararkunanda xasharotlarga karshi kullash

L11	Entomopatogen zamburuglarni tabiiy substratlardan sof kulturalarini ajratib olish
L12	<i>Beauveria bassiana</i> Vuill zamburugini kasal va nobud bulgan xasharotlardan sof kulturasini ajratib olish
L13	<i>Beauveria bassiana</i> zamburugini shtammlarining kultural-morfologik belgilarini urganish
L14	<i>Beauveria bassiana</i> zamburugini ustirish uchun samarali ozika mux, itini tanlash
L15	<i>Beauveria bassiana</i> zamburugini kupaytirishda unga ta'sir kiluvchi omillarni aniklash
L16	Suyuk ozikada ustirish usuli orkali boverinni kupaytirish
L17	Yuza kismida ustirish usuli orkali boverinni kupaytirish
L18	Zamburuglar asosida yaratilgan entomopatogen preparatlarni zararkunanda xasharotlarga karshi laboratoriya sinovlarini utkazish
L19	Usimliklarda kasallik kuzgatuvchi mikroorganizmlarga karshi antagonistik xususiyatga ega bakteriyalarni tabiiy substratlardan sof kulturasini ajratish
L20	Fitopatogen mikroorganizmlarga karshi bakteriyalarning antagonistik xususiyatlarini aniklash
L21	Tuprokdan antagonist aktinomestetlarning sof kulturasini ajratish
L22	Aktinomestetlarning fitopatogen mikroorganizmlarga karshi antagonistik faolligini laboratoriyada aniklash
L23	Antagonist zamburuglarni tabiiy substratlardan sof kulturasini ajratib olish
L24	Zamburuglarni fitopatogen mikroorganizmlarga karshi antagonistik xususiyatlarini urganish
L25	Tabiiy substratlardan <i>Trichoderma</i> zamburuglarining sof kulturasini ajratish
L26	<i>Trichoderma</i> turkumi vakillarining fitopatogen mikroorganizmlarga karshi antagonistik faol bulgan turlarini kishlok xujalik ekinlarining chikindilarida kupaytirish
L27	Kishlok xujalik ekinlarining chikindilarida kupaytirilgan <i>Trichoderma</i> ni fitopatogen mikroorganizmlarga karshi laboratoriya sharoitida sinash
L28	Begona utlarga karshi ishlatiladigan biogerbistidlarning olish uchun foydalaniladigan mikroorganizmlarni sof kulturasini ajratish va laboratoriya sinovini utkazish

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)	
MT100	O'simliklarni ximoya kilishda ishlatiladigan biopreparatlar
MT101	Kishlok xujalik ekinlarining zararkunanda xasharotlariga karshi kullaniladigan biopreparatlar
MT102	Usimliklarni kasalliklariga karshi ishlatiladigan biopreparatlar
MT103	Usimliklarni zararkunanda xasharotlariga karshi ishlatiladigan viruslar asosida olinadigan preparatlar
MT104	Kishlok xujalik ekinlarining zararkunanda xasharotlariga karshi kullaniladigan virusli biopreparatlar
MT105	Virusdan olinadigan virin-EKS' na virin-ENSh biopreparatlarni ishlab chikarish texnologiyalari
MT106	Bacillus thuringiensis bakteriyalarining turli variastiyalarini zararkunanda xasharotlarga karshi kullash
MT107	Bacillus thuringiensis entomopatogen bakteriyasini kupaytirishda foydalaniladigan ozika muxitlari
MT108	Entomopatogen Bacillus thuringiensis bakteriyasini kupaytirish uchun tapab etiladigan shart-sharoitlar
MT109	Bacillus turkumiga mansub bakteriyalar asosida yaratiladigan biopreparatlarni ishlab chikarish
MT110	Entomopatogen bakteriyalar yordamida sanoat mikyosida biopreparatlar olish texnologiyasi
MT111	Beauveria bassiana zamburugini kupaytirish texnologiyasi

MT112	Beauveria bassiana zamburugni kupaytirishda unga ta'sir kiluvchi tashki muxit omillari
MT113	Etomopatogen Beauveria bassiana zamburugni zararkunanda xasharotlarga karshi kullash usullari
MT114	Beauveria bassiana entomopatogen zamburugini sanoat asosida ishlab chikarish
MT115	Entomopatogen zamburug Entomophthora thaxteriana ni kupaytirish usullari va uni amaliyotda kullash
MT116	Verticillium lecanii zamburugini kupaytirish va uni amaliyotda ishlatish
MT117	Usimlik kasalliklariga karshi kullaniladigan antibiotiklar
MT118	Bakteriyalardan olinadigan antibiotiklarni ekinlarning kasalliklariga karshi kullash
MT119	Aktinomistlar asosida yaratilgan antibiotiklarni usimliklarni kasalliklariga karshi ishlatish
MT120	Kishlok xujalik ekinlarining kasalliklariga karshi zamburuglardan olingan antibiotiklarni kullash
MT121	Pseudomonas turkumiga mansub antagonist bakteriyalarni kupaytirish va ularni usimliklarning kasalliklariga karshi kullash
MT122	Bacillus turkumi vakillarini kupaytirish va ularni kishlok xujalik ekinlarining kasalliklariga karshi ishlatish
MT123	Antagonist aktinomistlarni kupaytirishda ishlatiladigan ozika muxitlari
MT124	Antagonist aktinomistlarni kupaytirishda tapab etiladigan shart-sharoitlar
MT125	Usimliklarning kasalliklariga karshi antagonist aktinomistlarni kullash usullari
MT126	Antagonist zamburuglarni kishlok xujalik ekinlarini kasalliklariga kullashning axamiyati
MT127	Qarsildoq qo'ng'izlarga qarshi kurash, tunlamlar oilasiga kiruvchi hammaxo'rlar
MT128	Trichoderma antagonist zamburuglarni sanoat asosida kupaytirish usullari
MT129	Trichoderma turkumiga vakillarini kupaytirish uchun zarur bulgan sharoitlar

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“O'simliklarni himoya qilishda biotexnologiya” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnomaga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 10 (300 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 29. Yozma ish (3 ta savol) 30. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		31. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		32. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a’lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball – 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar	
39.	Musayev B.S. “Agrokimyo” T.: «Sharq» matbaa-aksiyadorlik kompaniyasi, 2001.
40.	Sattorov J. va boshqalar ”Agrokimyo”.”Cho’lpon”,T., 2011
41.	Raupova N., Kamilov B., Sodiqova G., Kuchkarova N. “Tuproqshunoslikdan amaliy mashg’ulotlar” uslubiy qo’llanma. Toshkent, ToshDAU, 2012. 5-32 bet
42.	Raupova N., Maxsudov X., Kamilov B., Namozov X. «Tuproqshunoslik», Toshkent, 2013, 5-215 bet darslik
43.	Xoliqulov Sh., Uzokov P., Boboxo’jayev I. “Tuproqshunoslik”. Darslik. Toshkent 2013 7-535 bet
44.	Raimbayeva G.Sh., Raximova G.X. “Tuproqshunoslik va agrokimyo” fanidan laboratoriya mashg’ulotlari uchun uslubiy qo’llanma. Toshkent 2019 y.
45.	Karimov M., Musayev B, Udayev A., B.Kasimov. Agrokimyo. Darslik. Toshkent 2020 y.
46.	Rattan Lal, Manoj K. Shukla – Principles of Soil Physics. 2006. CRC Press, USA.

Tavsiya qilinadigan qo’shimcha adabiyotlar	
125.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O’zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
126.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. “O’zbekiston” NMIU, 2017. – 103 b.
127.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
128.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg’ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
129.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
130.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
131.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O’zbekiston tog’ tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
132.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D.“Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
133.	Karimov M. O’g’it qo’llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
134.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. “Agrokimyodan laboratoriya mashgulotlar” uslubiy qo’llanma.Toshkent 2018 y.
135.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
136.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O’simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O’quv qo’llanma. Toshkent 2020 y.
137.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O’zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
138.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. “O’zbekiston” NMIU, 2017. – 103 b.
139.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «VЫsshaya shkola» M.1998 54-254 bet
140.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg’ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik

141.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vysshaya shkola» M.1998 54-254 bet
142.	Maxsudov X., Gafurova L. “Eroziyashunoslik” Toshkent, 2013, 25-70 bet
143.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O’zbekiston tog’ tuproqlari. “Turon-Iqbol” nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
144.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D. “Tuproq fizikasi” Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
145.	www.lex.uz - O’zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
146.	www.zeonet.uz
147.	www.agrar.uz
148.	www.kitoblar.uz
149.	www.kutubxona.uz
150.	www.booksee.org
151.	www.soil science
152.	www,soil fertilite.
153.	www.world fertilizer
154.	www.soil mapping
155.	www.google.ruc
156.	https://ru.wikipedia.org/wiki
157.	https://helpiks.org/3-98617.html
158.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Shadiyeva Sayyora Sadulloyevna
E-mail:	Shadiyevasayyora1@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası

Fan nomi:	Meva va sabzavotchilik
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	MEVSBMI1308
Yil:	2022-2023
Semestr:	2
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg’ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma’ruza	60
Amaliy mashg’ulotlar	60
Laboratoriya mashg’ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O’zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda meva va sabzavot ekinlarini etishtirish sirlarini hamda yangi texnologiyalarni shakllantirish varivojiantirish, o'zining fikr va mulohaza xulosalarini asosli tarzdaaniq bayon etishga o'rgatish hamda egaliagan bilimlar bo'yichako'nikma va malakalarini shakllantirishdir.
FM2	Fanning vazifasi - talabalarga meva va sabzavotlarni ishlatilishi, tashqi muhit omillariga munosabati, ko'paytirish usullari, yangi navlari, himoyalangan yer inshootlari turlari, himoyalangan yerlarda ko'chat va sabzavot ekinlarini parvarishlash va yetishtirish kabi texnologik jarayonlarni o'rgatishdan iboratdir.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Talabalarda meva va sabzavot ekinlarini etishtirish sirlarini hamda yangi texnologiyalarni shakllantirish varivojiantirish, o'zining fikr va mulohaza xulosalarini asosli tarzdaaniq bayon etishga o'rgatish hamda egaliagan bilimlar bo'yichako'nikma va malakalarini shakllantirishdir.
2.	Yangi navlari, himoyalangan yer inshootlari turlari, himoyalangan yerlarda ko'chat va sabzavot ekinlarini parvarishlash va yetishtirish bo'yicha bilimlar o'zlashtirish

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalarga meva va sabzavotlarni ishlatilishi, tashqi muhit omillariga munosabati, ko'paytirish usullari, yangi navlari, himoyalangan yer inshootlari turlari bo'yicha bilimlarni o'rgatish.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
I-modul. Mevachilik	
M109	Fanning nazariy mashg'ulotlar mazmuni
M110	Meva va sabzavotchilikni ahamiyati va xususiyatlari. Kimyoviy tarkibi va oziqali qiymati
M111	Mevalarni ekish sxemasi, joylashtirish qaliniigi va oziqa maydoniga munosabatani nazariy jihatdan asoslash
M112	Subtropik ekinlari
M113	Sitrus o'simliklari
M114	Mevachilikda ishlatiladigan asosiy payvandtaglami turlari
M115	Mevali ekinlar haqida umumiy tushunchalar. Mevali ekinfami hozirgi ahvoli va rivojlantirish istiqbollari
M116	Meva va o'simliklarni ko'chatzorlarni barpo qilish texnologiyasi
M117	Meva daraxtlari uchun qo'laniladigan asosiy payvandtaglami tasnifi
M118	Ko'chatzorlarni birinchi va ikkinchi datasida qilinadigan ishlar agrotexnikasi
M119	Kurtak payvand qilish muddatlari va texnikasi
M120	Mevali bog' barpo qilish texnologiyasi
II-modul. Sabzavotchilik	
M121	Sabzavotchilikning fanining ahamiyati, maqsadi va hozirgi ahvoli
M122	Sabzavot ekintarining botanik ta'rifi, morfologik va biologik xususiyatlari
M123	Himoyalangan yer inshootlari turlari, tuzilish va vazifalari
M124	Himoyalangan joylarda sabzavot ekinlarini etishtirish usullari
M125	Himoyalangan joylarda sabzavot ko'chatlarini etishtirish texnologiyasi
M126	Sabzavot ekinlarining ekish muddatlari, usullari va almashlab ekish
M127	Kartoshkaning ahamiyati, biologiyasi va etishtirish texnologiyasi

M128	Tomatdosh sabzavotlar, biologiyasi va etishtirish texnologiyasi
M129	Karam o'simliklari biologiyasi va etishtirish texnologiyasi
M130	Bodring va sabzavot qovoqchalar biologiyasi va etishtirish texnologiyasi
M131	Ildizmevali sabzavotlar biologiyasi va etishtirish texnologiyasi'
M132	Piyozli sabzavotlar biologiyasi va etishtirish texnologiyasi

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)

I-modul "Mevacliilik"

A1	Mevali ekinlarning morfo-biologik tuzilishi
A2	Mevali ekinlami kurtaklarini tuzilishi
A3	Meva o'simliklaridan urug'lililarini generativ organlarini tuzilishi
A4	Mevali o'simliklardan o'rikning gulini tuzilishi
A5	Mevali o'simliklardan yong'oqni ildizini tuzilishi
A6	Mevali ekinlami danagini morfologik-biologik tuzilishi
A7	Rezavor mevali ekinlami morfologik-biologik tuzilishi
A8	Mevali o'simliklardan olmani asosiy standart navlarini tavsifi va biologiyasi
A9	Mevali o'simliklarni sug'orish
A10	Mevali ekinlarini etishtirishning taxminiy pishish muddatlarini aniqlab chiqish
A11	Mevali bog'larini barpo qilish rejasini tuzish bo'yicha hisob kitoblar
A12	Mevali ekinlami hosilini yig'ib terib olish rejasini tuzish

II-modul Sabzavotchilik

A1	Sabzavotchilik fanining ahamiyati, maqsadi hozirgi ahvoli
A2	Sabzavot ekinlarining botanik ta'rifi, morfologik va biologik xususiyatlari
A3	Sabzavot ekinlarini urug'larini o'rganish
A4	Himoyalangan yer inshootlari turlari, tuzilishi va vazifalari
A5	Himoyalangan joy inshootlari turlari, tuzilishi
A6	Himoyalangan joylarda sabzavot ko'chatlarini etishtirish usullari
A7	Ochiq yer uchun sabzavot ko'chatlarini etishtirish texnologiyasi
A8	Himoyalangan joylarda sabzavot ekinlarini etishtirish texnologiyasi
A9	Sabzavot ekinlarini ekish muddatlari, usullari va almashlab ekish .
A10	Kartoshkaning ahamiyati biologiyasi va yetishtmsh texnoloaivasi
A11	Tomatdosh sabzavotlaming ahamiyati biologiyasi va vetishtirish texnologiyasi
A12	Karam o'simliklarining ahamiyati biologiyasi va yetishtirish texnoloaivasi
A13	Bodring va sabzavot qovoqchalarining ahamiyati biologiyasi va vetishtirish texnologiyasi
A14	Ildizmevali sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
A15	Piyozli sabzavotlarining ahamiyati biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT130	Qarigan bog'lami yoshartirish texnologiyasi
MT131	Bog'larda oldidan hosilini aniqlash usullari
MT132	Boglarda sanitar kesish usullari va uni o'tkazish texnologiyasi
MT133	Danakli mevalami etishtirish va ularga shakl berish texnologiyasi
MT134	Meva ko'chatlariga shakl berish, ulami parvarish qilish
MT135	O'zbekistonda kam ekiladigan mevali ekinlarni ta'rflash
MT136	Olmani intensiv navlarini parvarish qilish texnologiyasi
MT137	Palmetta bog'larini etishtirish texnologiyasi
MT138	O'zbekistonda etishtiriladigan o'rikni navlariga tasnif bering
MT139	Anjir ko'chatini etishtirish texnologiyasi

MT140	Olmani kesish va butash texnologiyasi
MT141	Limonni isiqxonalarda etishtirish texnologiyasi
MT142	Mevachilikda yassi (palmetta usulini yaratish)
MT143	Mevachilikda organo-mineral o'g'itlami hisob kitob qilish
MT144	Behini standartga kiritilgan navlarni xarakteristikasi
MT145	Kam tarqalgan sabzavotlami etishtirish texnologiyasi
MT146	Gektardagi o'simliklar soni va hosildorlikni aniqlash
MT147	Sabzavot ko'chatlarini tayyorlashda tuproq aralashmasi va maydonga bo'lgan talabni aniqlash
MT148	Mevachilikda organo-mineral o'g'itlami hisob kitob qilish

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Meva va sabzavotchilik” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to‘g‘risida yo‘riqnomaga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 8 (240 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (to‘shiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 33. Yozma ish (3 ta savol) 34. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		35. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg‘ulotlar soniga bo‘linadi)	
		36. Mustaqil ish	20 ball (to‘shiriqlar soniga bo‘linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo‘yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to‘langan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a‘lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar

47.	Ribakov A.A., Ostrouxova S.A, “O‘zbekiston mekachiligi” T., 2001.
48.	Balashev N.N., Zeman G.O. “Sabzavotchilik” T., “O‘qituvchi”, 1997.
49.	Bo‘riyev X.CH., Zuyev V.I., Qodirxo‘jayev O. Muxammedov M.M. “Ochiq yerda sabzavot ekinlar yetishtirishning progressiv texnologiyalari” T., “O‘zMEDIN”, 2008.
50.	Zuyev V.L, Abdullayev A.G. “Sabzavot ekinlari biologiyasi va ulami yetishtirish texnologiyasi”, T., “O‘zbekiston”, 2007.

51.	Ashurmetov O.A., Bo'riyev X.Ch. "Poliz ekinlari biologiyasi va yetishtirish"
-----	--

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
159.	Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократа Ўзбекистан давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент Ўзбекистон. НМИУ 2017. 56 б.
160.	Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизини мард ва олижаноб халкимиз билан бирга курашимиз. Ўзбекистон. НМИУ 2017. 485 б.
161.	Mirzayev M.M., M.Q. Sobirov "Bog'dorchilik", T., 1987.
162.	Mirzayev M.M., M.Q. Sobirov "O'zbekistonda bog'dorchilik", T., 1980.
163.	Bo'riyev X.Ch "Havaskor bog'bonlarga qo'llanma" T., "Mehnat" 1987.
164.	"Sabzavotchilik, polizchilik. va kartoshkachilik sprochnigi". T., "Mehnat" 1987 y.
165.	Bo'riyev X.Ch. Abdullayev A. Tomorqa sabzavotchiligi. T., 1999.
166.	Ostonaqulov T.E. Sabzavot ekinlar biologiyasi va o'stirish texnologiyasi. T., 1997 y.
167.	Ostonaqulov T.E. Sabzavot ekinlar yetishtirish texnologiyasidan amaliy mashg'ulotlar. T., 2011.
168.	Azimov B.J., Bo'riyev X.Ch. "Sabzavot ekinlari biologiyasi" kT., "O'zMEDIN", 2019 y.
Xorijiy adabiyotlar	
1.	Colette bond, Stella Jobson Manual. USA. 2010, p 31-53
2.	C.R.Adams, k.M.Bamford and M,P. Early Principles of Horticulture fifth edition. 2008.

Buxoro davlat universiteti

Tel: (+998) 65 221-29-14

Faks: 8(365) 221-27-07

E-mail: buxdu_rektor@buxdu.uz

200117, Buxoro, M.Iqbol ko`chasi 11-uy

<http://www.buxdu.uz/>

https://t.me/buxdu_uz

<https://fb.com/buxdu>

<http://instagram.com/buxdu1>

1930

**BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI**